

«СВІТЛИЦЯ» ВІДЧИНЯЄ ДВЕРІ!

Заступник директора ГЖВ Віктор Пасак (праворуч) благословляє входини до розпечатаної «Світлиці».

Засідання читацького активу «КС».

Нарешті, це сталося! Два тижні тому, після майже 10-місячного боргового «арешту» двері «Кримської світлиці» за звичною останньою роки адресою по вул. Гагаріна, 5 у Сімферополі були розпечатані. Комісія, до складу якої увійшли працівники редакції, Газетно-журнального видавництва Міністерства культури України та поважні представники української громади Криму, провела інвентаризацію редакційного майна. Ніби смерч пройшовся кабінетами, де до початку 2010 року вирувало життя, куди тягнулися люди, де звучали і слово, і пісня українськи, де безпечібно усі ці роки працював видавничий газетний конвеєр,

забезпечуючи читачів щотижневими номерами «Світлички». Від зачохлених квітів і розпорошеної оргтехніки – сердечний біль (десь поділися найпотужніший комп'ютер для верстки і ноутбук, Інтернет і телефонні комунікації відрізали...). З часом розберемося, що й куди «випарувалося» (компетентні органи допоможуть), а поки що наш поріділий «світличний» колектив узявся налаштувати до роботи те, що залишилося. І цей віддрукований після майже півторарічної перерви номер «Кримської світлиці» – найпереконливіший доказ того, що газета воскресла!

Звичайно, це ніколи не відбулося б без наполегливої і послідовної діяльності нового керів-

ництва Газетно-журнального видавництва Міністерства культури і туризму України й позиції самого Міністерства, спрямованих на відродження української культурологічної преси і, зокрема, «Кримської світлиці». Тож маємо подякувати міністру Михайлу Куліняку та директору ГЖВ Олесі Білаш (доньці знаменитого українського композитора – пісняря Олександра Білаша) за шанс повернути до Криму українську «Світлицю», без якої

українська кримська громада ніби оглухла, осліпла й онімела.

Про це, зокрема, йшлося на недавньому засіданні читацького активу газети, якому було вже де зібратися. Якою буде газета? Скільки ще експериментувати – над її формою і змістом? Де «Світлиця» друкуватиметься, як поширюватиметься?

Зійшлися на тому, що відродити довіру читачів можна лише повернувши їм для початку ту «Світлицю», яку у них відібрали

півтора року тому. Немає меж досконалості, газета повинна розвиватися, йти в ногу з часом, але для чого ж хоронити те хороше, що було напрацьовано редакцією й читачами впродовж минулих 17-ти років існування часопису? Хіба можна собі уявити «Світлицю» без її пісенних та мовно-літературних конкурсів, без читацького «Кримського Майдану», без неповторного дитячого «Джерельця»? (Продовження на 10-й стор.).

ХТО ХОЧЕ РОЗБРАТУ В КРИМУ?

Недавнє масове зіткнення в Феодосії українського спецназу і російських козаків набуло резонансу. Нагадаємо, що конфлікт виник при спробі козаків повторно встановити на в'їзді в місто уклинний хрест, який 1 липня був демонтований співробітниками спецпідрозділів «Беркут» і «Тигр» на підставі рішення Господарського суду Криму. У бійках постраждало 10 козаків і стільки ж затримано.

Зауважимо, що вони не мали не лише дозволу на це встановлення, а й благословення. Кримська єпархія УПЦ Московського патрі-

архату відмовилася освячувати хрест. Більше того, у своєму зверненні до кримчан Митрополит Сімферопольський і Кримський Лазар особливо підкреслив необхідність вирішити це питання у суворій відповідності з чинним законодавством і, передусім, отримати дозвіл в Раді міністрів автономії, міськраді Феодосії на розміщення уклинного хреста. Врешті, на прохання козаків хрест освятив священник Російської зарубіжної православної церкви.

Глава уряду Криму Василь Джарти вважає це «політикою, закам'юльованою в релігію». Він назвав цю подію спланованою політичною провокацією, спрямованою на дестабілізацію міжнародної ситуації в регіоні, акцією, яка «потрібна тільки призовникам і їхнім замовникам, що прагнуть перетворити релігію на інструмент ненависті та розбрату». Тож застеріг усіх «буйних голів»: кримська влада буде жорстко припиняти спроби поставити під загрозу міжнародну злагоду в регіоні, а будь-які спроби зашкодити стабільності отримають адекватну і негайну відповідь влади. На думку прем'єр-міністра автономії, у Криму немає причин для виникнення міжнародних конфліктів.

(Продовження на 4-5-й стор.).

ПИСЬМЕННИК, ЯКИЙ ВІДМОВИВСЯ БУТИ ТІЛЬКИ ПИСЬМЕННИКОМ

МИХАЙЛОВІ СЛАБОШПИЦЬКОМУ – 65!

У письменника, лауреата Національної премії імені Т. Г. Шевченка Михайла Слабошпицького одна з його документальних книг має назву «Українець, який відмовився бути бідним». Ця книга – хвилююча, захоплююча розповідь про людину, українця-патріота з далекій Канади Петра Яценка, який започаткував у нас, в Україні, Всеукраїнський конкурс з української мови. Уже приблизно через рік, після смерті цього мецената – добровольця, конкурс значно розширив свої межі, залучивши до мовних змагань не тільки українських школярів, а й молодь з багатьох зарубіжних країн, де живе українство. Конкурс став називатися Міжнародним конкурсом з української мови імені Петра Яценка – людини, котра стояла біля його витоків. Отож, перефразуючи назву книги про

Петра Яценка, можна сказати, що й сам її автор, письменник Михайло Слабошпицький, з доброю волею, а не чиеїсь принади, став тим письменником, який відмовився бути тільки письменником, узівши на свої плечі по смерті П. Яценка усі організаційні клопоти з проведення конкурсу, який, широко заявивши про себе на всю Україну, а згодом і на весь україномовний світ, мав тримати свою марку, не затухнути, а навпаки – духовно розгоратись.

Тож письменник Михайло Слабошпицький має пряме відношення до цього вельми престижного конкурсу, котрий нинішнього року відбувся уже в десятій раз.

Михайло Слабошпицький з директором сімферопольської ЗОШ № 33 Людмилією Горб, яка гостинно приймала у себе конкурси ім. Петра Яценка.

за рекомендацією Петра Яценка став його виконавчим директором. Як виконавчий директор Ліги українських меценатів, як письменник-патріот, лауреат багатьох престижних літературних премій, у тому числі й Національної премії України імені Т. Г. Шевченка, Михайло Слабошпицький став душею конкурсу з української мови імені Петра Яценка. Левова частка усіх організаційних

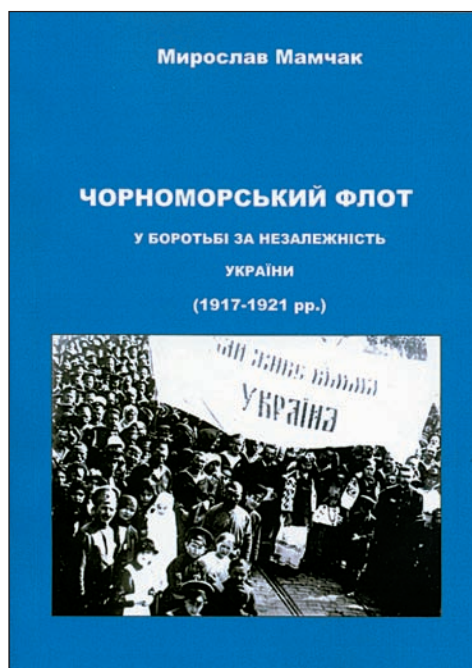
питань проведення конкурсів, а їх, як зазначалося, проведено вже десять (!), лежить на плечах і совісті цього ентузіаста, котрий дбає, аби Яциків конкурс, як його лагідно називають, не змілів духовно, не потьмарився негарзданими через встромлення палиць в колеса деякими нинішніми недоброчливцями, аби він проходив своєчасно і на високому рівні. (Закінчення на 3-й стор.).

ЗНАТИ МОРСЬКУ ІСТОРІЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Нещодавно в Українському культурно-інформаційному центрі у Севастополі відбулась презентація нової книги дослідника історії заслуженого журналіста України, капітана 1 рангу запасу Мирослава Мамчака «Чорноморський флот у боротьбі за незалежність України (1917–1921 рр.)». На обкладинці зображена фотографія маніфестації у Севастополі на честь проголошення Української Народної Республіки 25 листопада 1917 р., що свідчить про безперервність української історії в нашому місті. Дослідження автор присвятив пам'яті екіпажу ескадреного міноносця «Завидний», який першим підняв Український національний прапор над Чорним морем.

Книга ілюстрована великою кількістю історичних фотографій, подано реєстр

кораблів Українського державного флоту України (1917–1921 рр.) та доповнена матеріалом «Мартиролог офіцерів і урядовців Українського державного флоту (1917–1921 рр.)», в якому зібрано дані про 143 особи. Під час роботи над книгою автором використано 50 архівних джерел та досліджень. Він висловив подяку начальнику кафедри соціально-гуманітарних наук Академії військово-морських сил ім. П. С. Нахімова Андрію Лубенцю за конструктивні поради.

Мирослав Мамчак у передмові стверджує, що «українські моряки позбавлені інформації про боротьбу старших поколінь українців за національний флот і Чорне море». Очевидно, що цю історію необхідно знати не лише морякам, а й слухачам академії, ліцеїстам та широким колам суспільства. Знати прізвища попередників, які залишаться в історії, – обов'язок нащадків.

Автор описав ключові моменти, що стосуються досліджуваної теми – будівництво Українського державного флоту УНР з травня 1917 по квітень 1918 року, руйнування флоту УНР, більшовицької репресії, відновлення Державного флоту УНР в Одесі, розвиток ситуації в Криму і в Севастополі, німецьку політику стосовно Криму і флоту, Державний флот України з травня по грудень 1918 року, німецько-український флот у Севастополі, флот Української Держави в Одесі та Миколаєві, зраду Українського державного флоту та відраження його Директорією УНР, поразку у боротьбі і причини загибелі флоту.

«У англійців є популярним прислів'я: «Флот існує, тому багато чого не трапилось». Ми ж, українці, мусимо з гіркою визнати, що у період, коли у нас флоту не існувало, трапилось дуже багато жахливих речей.

Пам'ятаймо історію, бо вона має властивість повторюватися», – закликає читачів автор, завершуючи дослідження.

На презентації були присутні журналісти центральних та севастопольських ЗМІ. Була тепла атмосфера дружнього спілкування. Чомусь, як по команді, не прийшли проросійські журналісти, хоча і були

запрошені. Мабуть, беруть своїх читачів від інформаційного стресу.

Мирослав Мамчак з 2005 року у Снятинському видавництві «ПрутПринт» уже видав кілька книг: «Флотоводці України. Історичні нариси, хронологія походів», «Україна: шлях до моря. Історія Українського флоту», «Траверзом історії. Нариси, вірші, бувальщини, притчі», збірку гумористичних нарисів і віршів «Ой, було на флоті, було...», «Військово-морська символіка України», «Тарас Шевченко і флот». Цей історичний нарис побачив світ у Севастополі.

Найближчим часом нове дослідження, як і попередні книги, можна буде прочитати на порталі «Українське життя в Севастополі» у бібліотеці ім. Марії Фішер-Слиж за адресою –

<http://ukrlife.org/main/library.html>
Микола ВЛАДЗІМІРСЬКИЙ.

ФЛОТОВОДЦІВ ПРИБУЛО!

Ритуал випуску 49 молодих офіцерів флоту відбувся у Севастополі в Академії військово-морських сил імені Павла Степановича Нахімова. Згідно з оголошеним наказом Міністра оборони України, сорока шістьом випускникам присвоєно військове звання «лейтенант», вони призначені на посади у Військово-Морських Силах Збройних Сил України, троє випускників, яким теж присвоєно військове звання «лейтенант», направлені для проходження військової служби до Державної прикордонної служби України.

На мітингу з привітальним словом до випускників Академії та 11-х випускників коледжу (наказом командувача Військово-Морських Сил Збройних Сил України їм присвоєно військове звання «старшина 2 статті»), до усіх присутніх на святі звернувся командувач українських ВМС адмірал Віктор Максимов. Він наголосив, що вже завтра молодим офіцерам «гордо нести Військово-Морський Прапор України по морях світового океану, на вас чекає напружена служба на кораблях та у військових частинах національного флоту». Адмірал висловив впевненість, що отримані у стінах Академії досвід та теоретичні знання стануть для лейтенантів добрим фундаментом у подальшій офіцерській службі. Командувач дав молодим офіцерам наказ «служити сумлінно, бути справжніми професіоналами і взірцем для підлеглих».

Адмірал Віктор Максимов висловив вдячність науково-педагогічним працівникам Академії, ветеранам флоту, привітав батьків та рідних випускників.

Молодих офіцерів також привітав голова Черкаської обласної державної адміністрації Сергій Тулуб, ветерани флоту, представник шефської делегації Шевченківського району міста Києва, благочинний Севастопольського округу протоієрей Сергій Халюта.

В церемонії випуску також взяли участь представники місцевих органів влади, громадськості міста, рідні випускників.

Прес-центр Командування Військово-Морських Сил Збройних Сил України.

«ВИРАЗНО І ТВЕРДО — УКРАЇНСЬКИМ ШЛЯХОМ»

9 липня 2011 року Південній військово-морській базі ВМС ЗС України, штаб якої дислокується у селищі Новоозерне Євпаторійської міської ради, виповнилося 15 років. У липні 1996 року на базі об'єктів Кримської військово-морської бази колишнього Чорноморського флоту СРСР, яка у зв'язку з розподілом флоту була розформована, створено Південній військово-морський район Військово-Морських Сил України, до якого увійшли органи військового управління, кораблі, судна, військової частини і підрозділи з пунктами базування на всьому Кримському узбережжі від Чорноморського до Керчі. Згодом, у процесі військових реформ, Південний район був реорганізований у військово-морську базу.

Перші кораблі, передвісники майбутнього, одного з найбільших з'єднань Чорноморського флоту, увійшли до голих тоді берегів озера Донузлав рівно 45 років тому, в уже далекому 1966 році. Багатою здавалось, що прибережні степи зовсім не годяться для військово-морської інфраструктури, але важка і напружена праця флотських будівельників зламала стереотипи і незабаром на берегах озера Донузлав виросли два селища – Новоозерне і Мирний, в яких було розміщено морський і авіаційний гарнізон флоту. У липні 1976 року на Чорноморському флоті була сформована Кримська військово-морська база, якій судилося стати колискою сучасних Військово-Морських Сил Збройних Сил України.

Не простий, проте славний бойовий шлях випав морякам бази. Її біографію як української можна вести з січня 1992 року, коли особовий склад 17-ї бригади кораблів охорони водного району Кримської військово-морської бази під командуванням капітана 2 рангу Юрія Шалита у складній політичній

ситуації майже у повному складі склав військовою присягу на вірність народу України. А за півтора місяця до цих подій, на Всеукраїнському референдумі 1 грудня 1991 року більше 93 % мешканців Новоозерного і Мирного віддали свій голос за незалежність України, продемонструвавши найбільший показник у Криму.

Кримська база у той історично непростий час виразно і твердо йшла українським шляхом і бачила своє майбутнє виключно як складова України.

У зв'язку з ювілеєм бази її особовий склад привітав командувач ВМС ЗС України. Однак у вітальному слові командувача події, що відбувалися на Кримській базі і стали наріжними в новітній історії українського флоту, не згадані, хоча вони є невід'ємними в історії становлення Південної військово-морської бази.

Події 7 квітня 1992 року сколихнули не лише Крим, а й всю Україну. У ті дні управління, штаб бази і велика частина офіцерів 39 дивізії десантних сил ЧФ склали присягу на вірність українському народу. Ці події у кримській пресі отримали

назву як «кримське ГКЧП», бо патріотичне волевиявлення українських морських офіцерів командувач ЧФ адмірал Ігор Касатонов намагався придушити силою. За його наказом в ніч з 7 на 8 квітня до Новоозерного була введена бойова техніка 361-го полку 126-ї дивізії берегової оборони ЧФ з Євпаторії: 4 БТР, 2 танки, 2 мотострілецькі взводи, у тому числі і кадровий офіцерський, які зайняли селище і берегові підрозділи бази, одночасно нічним десантом 39 дивізії десантних сил ЧФ був захопленний штаб бази, а ракетними катерами з Чорноморського – пристані, де дислокувалися кораблі.

Однак силовий тиск і брязкіт зброєю не зламали офіцерів. Приводив до військової присяги на вірність українському народу офіцерів автор цих слів у конференц-залі штабу бази, однак через силовий тиск і блокування приміщення штабу вимушений був перенести продовження ритуалу до селищної ради. А там уже, під національним прапором у приміщенні української влади, офіцери прийняли рішення, що у випадку силової протидії будуть оборонятися. У селищній раді військовослужбовці гарнізону продовжили ритуал складання військової присяги на вірність українському народу і довели загальну кількість однодумців майже до сотні. У той же день на базі була поширена інформація про призначення командира бази контр-адмі-

рала Бориса Кожина першим командувачем Військово-Морських Сил України.

Офіцери управління і штабу Кримської військово-морської бази Юрій Шалит, Владислав Броняус, Валентин Сутула, Олег Ніколаєв, Леонід Рибальченко, Костянтин Іванко, Анатолій Приліш, Леонід Корнілов, Олександр Дерновий, Віктор Палій та інші заклали основи штабу українського флоту і стали одними з перших українських морських офіцерів. Сьогодні усі вони вже ветерани ВМС України і перебувають на заслуженому відпочинку.

А тепер бойові традиції бази продовжують моряки Південної бази під командуванням капітана 1 рангу Володимира Доганова. За минулі роки особовий склад бази практично з нуля відновив

бойову і технічну готовність отриманих за розподілом ЧФ кораблів, суден і пунктів дислокації, налагодив чітку систему управління, відновив і реформував систему логістичного забезпечення сил ВМС. Здобутками бази державного рівня є океанські трансатлантичні походи великого десантного корабля «Костянтин Ольшанський» до США в 1996 році, участь і забезпечення перших оперативного-тактичних навчань ВМС «Море-96», забезпечення перших берегових і морських ракетних стрільб та інших заходів, проведення перших міжнародних навчань «Сі Бриз-97», перші походи кораблів у Середземне море та ряд інших заходів, які навечно вписані в історію становлення і розвитку українського флоту та демонстрації України у світі як морської держави.

За 15 минути років Південна база стала школою морської майстерності, яку пройшли десятки офіцерів – справжніх професіоналів морської справи. Більшість з них посіли ключові посади не лише в

управлінні і штабі Українського флоту, а й на рівні Збройних Сил України. Серед таких, у першу чергу, віце-адмірала Ігор Кабаненко, Ігор Князь, контр-адмірала Ігор Матвієнко, Віктор Носенко, Сергій Тараненко, Ілля Чалий, Юрій Шалит.

До 15-річчя рідного об'єднання силами офіцерів і ветеранів у приміщенні штабу бази урочисто відкрито музейну експозицію бази і селища, відкрито пам'ятну дошку. На ювілей в Новоозерне прибули шефські делегації з Донецької і Черкаської областей, з Сімферополя та інших шефських організацій. А після завершення урочистих заходів вечірне небо над Новоозерним осяяв святковий салют. Ветерани бази стверджували, що саме таким був салют над Донузлавським озером в день заснування бази у 1996 році.

Мирослав МАМЧАК, капітан 1 рангу запасу.
На фото: штаб Південної військово-морської бази, вид з озера Донузлав.

ДО ВІЙСЬКА ПРИЙШЛИ... МОРОЗИ

Багато хто з нас, звичайних людей, у юнацькі роки мріє про те, що створить міцну і велику родину. Буде в нас декілька синів і обов'язково стільки ж дочок. Та з кожним роком дорослішання і розуміння всіх труднощів життя ми зважуємося "потягнути" одного, максимум двох дітей. І вже коли, скажімо, синок ходить у дитячий садок, переживаємо, як же він буде служити у війську, ким стане, як складеться його життя у цьому непростому світі. Ще більше батьки хвилюються за доньку. Але є сьогодні родини, де росте шестеро, семеро і навіть більше дітей.

Андрій та Олексій Морози народилися 10 грудня 1990 року у смт. Путила Чернівецької області. Мати й батько надзвичайно раділи близнюкам, бо завжди мріяли про велику родину, а тут до їхніх трьох дітей додалося відразу ще двоє. Важко не було, бо старші діти доглядали за меншими, намагалися допомагати батькам в усьому. Як тільки хлопці стали спинатися на ноги, почав проявлятися їхній непосидючий характер. Варто було мамі чи братам відвернутися – хлопці вже бігли на вулицю пізнавати світ. Через декілька років близнюки пішли до дитячого садочка. Від інших діток нічим не відрізнялися, щоправда, під час прогулянок варто було виховательці втратити пильність, хлопці вже були на дереві чи на даху басейна. Але що б не траплялося у їхньому дитячому житті, вони завжди були один за одного, як кажуть, горою, навіть у усі пригоди потрапляли тільки разом. Коли пішли до школи, то старанно вчилися, хоча інколи і не вистачало терпіння виводити літери, зате на фізкультуру ходили з величезним задоволенням.

Минали роки, хлопці зростали міцними і здоровими, допомагали батькам по господарству. Без роботи ніколи не сиділи. Доводилося доїти корову, носити воду, рубати дрова, прати, косити траву, варити їсти і таке інше. Вже у 6-7 класах вони вміли все по господарству, не поступалися дорослим, щоправда, інколи сперечалися у тому, хто швидше залізе на дерево.

Вже у старших класах Олексій захопився поезією. Бувало, цілими днями він читав вірші про кохання, про красу рідного краю. Згодом прийшло перше кохання і прийшло воно одночасно до двох братів, та ще й закохалися в одну й ту саму дівчину. Поговоривши між собою, брати

вирішили, що дадуть змогу обирати їй, а хто залишиться сам, ніколи не таїтиме образи на іншого. Поезія поезією, але дівчина обрала менш романтичного Андрія. Та невдовзі Андрій перестав зустрічатися з нею, і брати зрозуміли, що тільки брат завжди буде братом, і вони ніколи не переходитимуть одне одному дороги, що б не сталося. Брат чи сестра – це святе. Саме така думка була й в усіх братів та сестер Морозів, яких разом було шестеро, потім семеро... восьмеро... Коли хлопці закінчили школу, то вирішили вступити до Ставчанського професійного ліцею на спеціальність кухар-кондитер. Разом з ними виявив бажання навчатися молодший брат Дмитро, який закінчував 9 клас. Щоправда, його більше цікавила техніка, тому він мріяв здобути професію автомеханіка. Втроях було набагато веселіше, та ще й навчання проходило надзвичайно цікаво. Учням ліцею створювалися всі умови для зайнятості і відпочинку. Після занять працювало безліч спортивних секцій з футболу, волейболу, ритмічної гімнастики, легкої атлетики, гуртки художньої самодіяльності, а ввечері нерідко проходили дискотеки. Дмитро встигав скрізь, а ось старші брати займалися тільки творчістю та навчанням. З великим задоволенням усі втроях ходили у туристичні походи, котрі також організовував ліцей. Разом з одногруппниками ловили рибу на світанку, варили юшку, співали пісні біля вогнища.

Крім кондитерської і кухарської справи, Андрій та Олексій постійно брали участь у концертах, що організовував навчальний заклад, – це і танці, й акробатика, пісні, вірші, сценки. Хлопців дуже любили у ліцеї, та й вони, займаючись цікавими і улюбленими справами, навіть не помітили, як навчання закінчилося.

Після закінчення ліцею Андрій та Олексій пішли працювати на фермерське господарство – Андрій на комбайні, а Олексій на елеваторі. Дмитро допомагав ремонтувати автомобілі, мотоцикли та іншу техніку. Життя починало ставати дорослим, доводилося самим заробляти на хліб. Та ось одного весняного дня прийшла повістка до війська на всіх трьох. Хлопці відразу ж пішли до військомату, щоб дізнатися, чи можна служити разом і, звісно, їм пішли назустріч. Про армію юнаки знали практично все. Їхні старші

брати вже відслужили. Один – в авіаційних військах, а інший – у військах зв'язку. Про службу вони розповідали не тільки все позитивне, але й багато не дуже приємного, та обидва твердо стояли на своєму – армійську школу повинен пройти кожен, хто вважає себе чоловіком.

Вже під час перебування у навчальному центрі міста Керчі новобранці зрозуміли, що в армійській службі складного немає нічого. Потрібно тільки до всього підходити з натхненням, любов'ю, а головне, – відповідальністю. Будь-то стрільби, чищення зброї, добовий наряд чи наведення порядку на території. Втроях легше було виконувати будь-яку роботу, та й у колективі знали, що Морози – як єдине ціле. Через певний час хлопці потрапили служити до окремого батальйону радіоелектронної боротьби, яким командує капітан 2 рангу Сергій Тіма. Там довелось займатися забезпеченням життєдіяльності частини, вивчати військову техніку та озброєння. На їхню думку, головне – уважно слухати командира і чітко виконувати всі накази. Єдине, чого б хотілося більше, – це польових виходів, стрільб, де насправді видно, чого навчився солдат у військовій частині. "Рік служби – не так вже й багато, щоб, крім бойової підгото-

вки, займатися чимось іншим. Але коли є бажання, то й за такий термін солдат навчиться всього", – каже Олексій. За словами заступника командира батальйону з виховної роботи, майора Юрія Башака, хлопці – відповідальні, доброзичливі, а головне: на кожного з трьох братів можна покластися. Будь-яке завдання вони виконують вчасно й якісно. В них добре поєднано і почуття гумору, і виховання.

Незабаром усі троє повернуться додому, де на них чекають ще шестеро братів та сестер і батьки – Дмитро і Валентина Морози. У селі жити ніколи не було легко, постійно потрібно працювати, доглядати за худобою, вирощувати городину. Але коли родина велика, весела та дружна, то й робота завжди в радість, і всі життєві проблеми виявляються просто звичайними завданнями.

Ні для кого не секрет, що військо сьогодні переживає не найкращі часи, як загалом і держава. Є й ті, хто не хоче служити, є такі, котрі ухиляються від служби, вигадуючи безліч причин. Але завжди були юнаки, які, не замислюючись, ставали на захист своєї Батьківщини, бо вважали, що це святий обов'язок кожного.

Леонід МАТЮХІН.

Фото автора.

У ВОГНІ НЕ ГОРЯТЬ!

Літо – спекотна і гаряча пора для пожежних. Тим актуальнішими є нині питання з пожежобезпеки для військових частин. Нещодавно у Криму на базі військової частини ВМС ЗС України, де командиром є підполковник Володимир Резніков, пройшло пожежно-тактичне навчання. Міжвідомчою взаємодією з боку МНС керував начальник Феодосійського міського управління МНС України в АР Крим полковник служби цивільного захисту Анатолій Фіщук.

Метою тренування було відпрацювання дій особового складу у випадку виникнення надзвичайної ситуації, взаємодії пожежних підрозділів з підрозділами МНС, евакуації та надання допомоги постраждалим під час пожежі. Також було відпрацьовано план практичних дій з пи-

тань пожежної безпеки у військовій частині.

...Клуби диму виривалися через вікно будівлі. Пожежний підрозділ частини негайно прибув до місця пожежі, а помічник чергового викликав підрозділ МНС пожежної частини СДПЧ-27 за

телефоном 101. І хоча за легендою пожежа відбулася лише через коротке замикання, охорону частини про всяк випадок було негайно підсилено.

– Влітку підвищена пожежна небезпека, – говорить позаштатний начальник служби пожежної

безпеки військової частини, старший лейтенант Владислав Ягелло. – Тому подібні заходи, хоча і в дещо меншому масштабі, проводяться постійно. А з позаштатним пожежним підрозділом – щодня. Крім взаємодії з підрозділами МНС, було відпра-

цьовано дії чергового підрозділу з підсилення охорони частини на випадок диверсії, практична евакуація майна тощо. Діяли впевнено, адже в подібних випадках головне – встигнути врятувати людське життя.

У навчанні брали участь керівний склад військової частини, позаштатна пожежна команда, черговий підрозділ, чергова варта СДПЧ-27 м. Феодосії та медичний персонал. За оцінками організаторів, навчання відбулося на належному рівні.

Варто додати, що під час тренування були присутні численні представники мас-медіа, котрі відгукнулися на акцію «Армія – основа державності», яку проводить регіональний медіа-центр Міністерства оборони України в АР Крим до 20-ї річниці Незалежності України.

Руслан СЕМЕНЮК.
(Регіональний медіа-центр
Міністерства оборони
України, АР Крим).

Фото автора.

У ЯЛТІ ОСВЯЧЕНО КАПЛИЦЮ ПРЕСВЯТОЇ ТРІЙЦІ —

ПЕРШУ НА ТЕРИТОРІЇ КРИМУ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКУ СВАТИНЮ

На день Пресвятої Трійці, в районі пансіонату "Прибережний" в Ялті відбулося освячення нещодавно збудованого храму на честь Пресвятої Трійці. Святу Архиерейську Літургію та освячення храму здійснили Куріальний єпископ Владика Богдан (Дзюрах), Секретар Синоду Єпископів УГКЦ, та Владика Василь (Івасюк), Екзарх Одесько-Кримський, у співслужінні з парохом ялтинської громади, деканом Кримського деканату отцем протопресвітером Ігорем Гаврилівим, а також іншими священниками екзархату та священниками римо-католицької церкви з Ялти та Євпаторії.

На святкування знакової для кримських греко-католиків події у дворі невеликого храму, дещо схожого на зменшену копію Собору Святої Софії в Римі, окрім місцевих парафіян, також зібралися численні гості — не лише з різних кутків України, а і з Білорусі, Польщі та Молдови. Урочиста Літургія супроводжувалася незабутньо колоритним співом учасників Галицького камерного хору "Євшан", які спеціально прибули зі Львова до Ялти з нагоди освячення першої на території Криму греко-католицької святині. Невеликий за розмірами храм не міг вмістити всіх бажаючих бути присутніми на Службі Божій, проте люди, які перебували надворі, мали змогу

чути трансляцію Літургії через гучномовець.

У своїй проповіді Владика Богдан закликав на другий день після П'ятидесятниці, яка вважається днем народження Церкви, вшанувати третю Божу особу — Духа Святого, задумавшись над тією роллю, яку Він відіграє в житті кожного, і віддати Йому шану й любов як Богові. Владика зауважив, що без Святого Духа, який є Душею Церкви, не було би самої церкви: як не може людське тіло жити без душі, так і церква не може жити без Святого Духа. Наголосивши на тому, що кожне освячення і благословення є знаком передачі ласки від Святого Духа, Владика зауважив, що молитва людська є згідна з Божою волею щодо нас, над якою ми маємо задумуватися, і закликав молитися за прикладом Ісуса: "Нехай буде не моя воля, а Твоя" й не боятися голосу совісті, оскільки можливість бачити свій гріх є великою ласкою Божою і знаком присутності Бога в житті: якою тяжкою би не була фізична чи духовна хвороба людини — Бог, який є всемогутнім лікарем душ і тіл, уздоровить її. Та ж людина, яка не в змозі побачити свого гріха, не має Духа Святого. На закінчення Владика Богдан побажав усім присутнім, щоби Дух Святий проваджував, освячував та оберігав їх протягом життя.

Церкву Пресвятої Трійці було збудовано зусиллями родини Петра та Оксани Токачів, котрі, перейнявшись проблемами ялтинських греко-католиків, використали приватну земельну ділянку для того, щоби власним коштом побудувати на ній храм у подарунок вірянам-землякам. Благородний та достойний найвищої похвали вчинок мецената не міг бути залишений непоміченим та невідданим, родина Токачів отримала грамоту подяки з апостольським благословенням Папи Римського Бенедикта XVI та світліну Вселенського Архиєрея; під час оголошення тексту грамоти п. Петро не зміг стримати сліз вдячності. Також родина меценатів була нагороджена подячною грамотою від Глави УГКЦ Блаженнішого Святослава, а від кир Богдана особисто — списком ікони св. Климента, Папи Римського.

Після окроплення вірян та гостей свяченою водою Владика Богдан та Василь освятили храмовий дзвін на честь св. Климента й першими видобули з нього урочистий подзвін, після чого в ролі дзвонаря себе міг спробувати кожний бажаючий. Завершилася урочистість невеликою трапезою.

Поява на півдні Криму поки що єдиного в регіоні греко-католицького храму через 10 місяців після закладення його підвалин стала приємною несподіванкою для багатьох вірян УГКЦ та інших конфесій, а також для людей доброї волі з огляду на умови функціонування дев'яти кримських греко-католицьких громад, яким місцева влада відмовляє в праві на зведення власного храму в силу тих чи інших обставин. Служби Божі для кримських греко-католиків наразі відправляються або у храмах інших конфесій (Ялта, Керч), або в помешканнях священників (Сімферополь) чи спеціально пристосованих приміщеннях (Євпаторія, Севастополь).

Наразі ялтинська громада Перенесення мощей святого Миколая Чудотворця майже 19 років — від початку своєї реєстрації й до сьогодні — у судовому порядку добива-

ється виділення земельної ділянки для будівництва власної церкви. У травні 2005 року після позитивного рішення Ялтинської міськради з цього приводу екзарх Одесько-Кримський УГКЦ Владика Василь (Івасюк) освятив землю під будівництво храму — надану ділянку на сейсмічно нестабільному ґрунті під опірною стіною. Проте, вже за деякий час надія громади на довгоочікуване будівництво омріяної святині пригасла через низку судових позовів щодо легітимності рішення Ялтинської міськради стосовно надання землі греко-католикам. Судові процеси з цього приводу було спровоковано через відкритий лист мешканців Ялти з різкими висловлюваннями проти будівництва греко-католицького храму на території Великої Ялти. По

суті подібні акції стали не лише проявом нетерпимості стосовно парафіян УГКЦ, а й відвертим декларуванням небажання присутності українців у Криму.

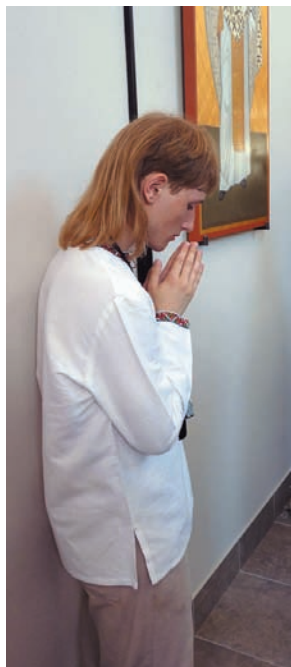
До цього часу місцева громада УГКЦ, не маючи власного храму, змушена провадити Служби Божі в римо-католицькому костелі Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії. Відсутність власної релігійної споруди також призводить до того, що багато вірян греко-католицької церкви, які мешкають в Ялті, просто не знають не лише про місце перебування релігійної громади, а й взагалі про її існування, відвідуючи храми інших конфесій. Постанова на території Південного узбережжя Криму нового греко-католицького храму дає надію на поліпшення подібного прикрого становища, проте через велику кількість ялтинських греко-католиків питання про будівництво храму в Ялті не втрачає актуальності. Боротьба й молитва у цьому задумі все ще тривають.

Дістатись храму Пресвятої Трійці можна від зупинки "Речовий ринок" у центрі Ялти маршрутним таксі № 34 до пансіонату "Прибережний".

**Прес-служба
Кримського
деканату УГКЦ.
Фото Миколи
ВЛАДЗИМІРСЬКОГО.**

Петро Токач — меценат будівництва

ДЕ ТИ, ПРАВДО, ОЗОВИСЯ!

Кажуть, брехнею світ пройде, а назад не повернешся. Та значення цього вислову, на мій погляд, значно ширше. Щоб повернутися тією ж самою дорогою, треба аби тебе запам'ятали по-доброму. Та, зрештою, людина усвідомлює: у цьому житті нічому немає вороття і всі дороги наші – з одностороннім рухом. А тому можна не заморочуватися, аналізуючи свої вчинки.

Історія з Тетяною та Іллею Литовченками пригадувалася мені досить часто, попри те, що з дня останньої нашої зустрічі минуло 7 чи 8 років.

А коли, зустрівшись знову і поспілкувавшись, я запропонувала старим знайомим сфотографуватися, жінка сказала: «Звичайно ж, біля опечатаних дверей вашої редакції, тих самих, куди ми стільки разів ходили за допомогою. А тепер, з'ясується, допомоги потребуєте ви...»

З часу наших постійних контактів Тетяна зовсім не змінилася – така ж молода і квітуча. А ось Ілля з маленького 9-річного хлопчика перетворився на дорослого юнака, зростом під метр дев'яносто. У нього напрочуд гарне одухотворене обличчя із незвичайно сумними очима, в які боляче дивитися. Хлопець щойно закінчив школу і зараз проходить тестування, аби вступити до аграрного університету і стати ветеринаром.

А як же скрипка? Ти ж закінчив і музичну школу?

Ні, скрипка, яка подорожувала з Іллею по лікарнях і санаторіях, й так завжди буде з ним. Але рятувати безпомічних тварин – це важливіше.

Можливо, це рішення зумовлене тим, що Ілля і сам добре знає, як це – бути безпомічним та хворим. На боротьбу за його одужання пішло кілька років маминого життя, тоді вона й звернулася до «Кримської світлиці», бо хто ж мав її зрозуміти, як не працівники єдиної в Криму україномовної газети, адже Тетяна – дружина військовика – нещодавно переїхала разом з ним із материкової України і намагалася віднайти щось своє – хоча б за мовною ознакою.

Тоді Тетяна розповіла нам про горе, яке спіткало її родину. Хлопчик, прямуючи до школи, переходив дорогу на пішохідному переході, коли для машин горіло червоне світло, а для пішоходів блимало жовте (світлофор був зіпсований і до зеленого черга не доходила). Транспорт зупинився, але раптом з другого ряду вилетів автомобіль, і вже за мить дитина лежала на шосе. Вправний водій на прізвище Дехтярьов замість того, щоб дочекатися «Швидкої» та служби ДАІ (і навіть йому та служба?), хутенько доправив потерпілого до лікарні «Швидкої допомоги» (а сталася

пригода метрів за двісті до неї). З хлопчиком не панькався – протягнув його в салон через багажний отвір, при цьому змістилися кістки роздробленої гомілки. Зате був дуже уважним і переконливим з лікарями, яким передав дитину. Настільки переконливим, що, наклавши гіпс, вони до приїзду Тетяни лікували травмованого лише сечогінними препаратами, пояснивши, нібито нічого іншого дитина не потребує. Це вже пізніше, під тиском матері, було зроблено обстеження, яке виявило закриту черепно-мозкову травму, струс мозку, осколчатий перелом гомілкової кістки та інші ушкодження. Скільки ще ночей потому дитина марила в лікарні, а мати плакала і молилася, скільки коштували обстеження та ліки, бо подібні травми лікувалися зовсім не сечогінним!

Мати, здавалося, забула про їхнього кривдника, котрий, як і раніше, гасав вулицями міста на «Фольксвагені» і не відчував ніякого дискомфорту після скоєного злочину. Лише, витративши останню копійку, Тетяна Михайлівна навідалася до нього додому просити про матеріальну допомогу. Та зустріла її вересклива жінка, котра прогнала матір геть на очах у здивованих сусідів.

А чоловік, як і раніше, продовжував вкладати кошти в «більш прибуткові проекти», аби лише не допомагати покаліченій дитині. Він знову навідався до лікарні, а пізніше найняв адвоката, який працює в одній установі із суддею. На це можна було б не звернути уваги, аби не моя телефонна розмова напередодні суду з паном Гнусаревим, під час якої суддя пояснив, що дитина цілком здорова, ходить до школи, а ось матуся в неї не зовсім адекватна.

На той час я вже добре знала: хлопець на домашньому навчанні, а Тетяна після першого судового слухання просто у відчай. Там на неї накинута усі гуртом, нібито це вона переїхала пана водія, та ще й доводить свою правоту.

Тож з того часу, йдучи на чергове засідання суду (спочатку Тетяна взагалі не мала наміру судитися, аби не оте нахабство з боку кривдника), мати із сином заходили до редакції, і до мене в суді вже звикли. І не лише звикли, але й усвідомили: справа може стати резонансною, вже не вдасться приголомшеним горем матір залякати і затюкати.

Та й Тетяна Михайлівна, відчуваючи власну правоту і підтримку, виявилася красномовнішою за високооплачуваного адвоката і, зрештою, на водія чекав обвинувачувальний вирок: він мав відшкодувати близько 10 тисяч грн. потерпілому, а за позовом лікарні ще перерахувати солідну суму на її рахунок.

Здавалося, правда, нарешті,

перемогла, і приємно було усвідомлювати, що до цього якось чиним причетна і газета. Та радіти виявилось зарано. Водій, який на суді інсценував серцевий напад, невдовзі оготався і почав діяти. Тож раптом виявилось, що у нього немає геть нічого: ні квартири, яку колись відвідувала Тетяна Михайлівна, ні галасливої дружини, ні автомобіля, а сам він – інвалід II групи та живе на пенсію. За нашими розрахунками, аби вилучити належну суму з пенсійних копійок, довелося б їх стягувати понад 10 років.

Чи не тому працівники Залізничного відділу виконавчої служби Сімферопольського міського управління юстиції АРК теж виявилися такими поблажливими до свого клієнта? За час, що минув, вони стягнули з винуватця «аж» 200 гривень. А далі той «загубився», хоча Тетяна частенько його зустрічала, бо вони мешкали в одному районі.

Коли жінка зверталася до свого державного виконавця О. Дорошенка, той від цього не дуже активізувався. У Тетяну Михайлівну склалося враження, що над нею просто знущються, і одного разу вона відмовилася покидати кабінет, доки не дочекається належної уваги. Тоді «вартіві виконання закону» викинули її речі в коридор, де було чимало стороннього люду. Саме таку картину і застали ми з головним редактором «Кримської світлиці» Віктором Качулою і активістом «Нашої України» Іваном Волобуєвим. З часом до виконавчої служби стурбована сусідка привела і маленького Іллю...

Обурена несправедливістю, Тетяна збиралася навіть голодувати, думала – подіє. Зараз вона надіється тільки на Бога. Адже, на відміну від людей, – помилував. І хлопець вже не шкутильгає, хоча внаслідок травми одна нога була суттєво довшою і довелося стимулювати посиленний ріст здорової, і школу закінчив добре, попри кілька років домашнього навчання, і зі скрипкою не розлучився.

А ось в належний захист держави вона зовсім не вірить. Бо пам'ятає і доручення Президента В. Ющенка 2005 року про обов'язкове реагування органів державної влади на повідомлення в засобах масової інформації (а «КС» не просто кричала, вона волила про несправедливість), ознайомила Тетяна і зі змінами в Законі про виконавче провадження від 8 березня 2011 року вже нинішнього Президента. Тут, як і раніше, виконавче провадження має здійснюватися за 6 місяців. Але вже цей термін перевищено в 15 разів, і що з

Завітавши 7 років тому з мамою до редакції, у "Кримській світлиці" Ілля раптом відкрив для себе "Джерельце" - з кросвордами, конкурсами, казками, віршами, загадками - цікаву, веселу і ще й таку кольорову дитячу газету. Нехай же схожим на наше "Джерельце" буде й життя у нашого нового хрещеника-читача, - побажали ми тоді Іллі...

того? Є у змінах до Закону і чимало позитивного, спрямованого на посилення відповідальності за стягнення боргу з боржника та виконавчих органів. Там, зокрема, зазначається: «Стягувач і інші учасники виконавчого провадження (крім боржника) можуть оскаржити рішення, дії або бездіяльність посадових осіб державної виконавчої служби...» Але це Тетяна теж уже проходила. Судилася. Їй поспівували та посварили на словах судових виконавців. Але рішення ухвалили на їхню користь. Бо рука руку мие. Митиме і надалі, після новітніх змін у Законі. Бо у Залізничному відділі виконавчої служби сидять ті самі чиновники, які, очевидно, не шанують ні людей, ні закону, нові норми якого, ймовірно, стануть дієвими лише для тих, хто не вміє шукати «спільної мови» з бюрократами і корупціонерами.

Ми, працівники «Кримської світлиці», сьогодні, на щастя, знову можемо стати організаторами добровільного рейду в пошуках правди. Приємно, що нас пам'ятають, нас люблять! І пані Тетяна, і Ілля, і ще чимало несправедливо скривджених людей. Ми не просто видаємо газету, але й намагаємося бути осередком самоорганізації громадянського суспільства. А без цього нелегко буде навести лад у державі, навіть видаючи такі очікувані справедливі закони.

Р. С. В результаті тестування Ілля набрав чи не найвищий бал. А ось стан здоров'я ледь не став йому на заваді для подальшого навчання. І дай, Боже, щоб востаннє гукнулася хлопцю ота пригода на дорозі...

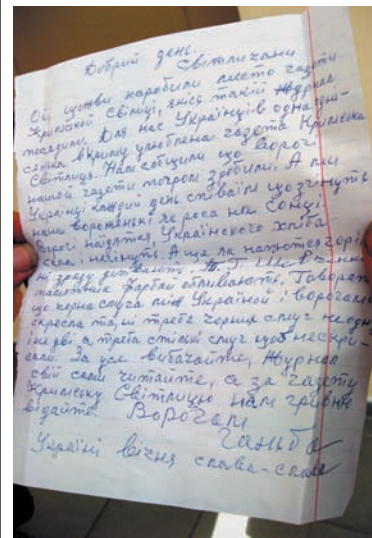
Тамара СОЛОВЕЙ.

На фото: Тетяна та Ілля Литовченки у 2004 році – і тепер.

«СВІТЛИЦЯ» ВІДЧИНЯЄ ДВЕРІ!

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Десь місяць тому ми започаткували на власній Інтернет-сторінці рубрику «Ювілей: зворотний відлік, або чи воскреснуть хоча б до державного 20-річчя «Кримська світлиця» та її українотворчі ідеї?» Там перелічувалися ті здобутки газети, з якими справді не соромно зустрічати будь-яку дату: масовий читачий конкурс на визначення найкращих українських пісень, мовно-комп'ютерний конкурс, конкурс духовної краси «Кримчаночка», літературний – «Ми діти твої, Україно!» і т. д. Але не для того з'явилася ця рубрика, щоб самим собі поплакатися та посипати голови попелом за втраченим. Переконани: це стимул діяти, перелік того, що «Світлиця» просто зобов'язана найближчим часом відродити на своїх сторінках. Тому аж ніяк не переродиться наша газета – минула добра слава цього не допустить! Бо без неї – це вже буде зовсім не «Світлиця»...

Один з листів читачів, знайдених у розболованій редакції: «Добрий день, світличани. Ой що ж ви нарobili? Замість «Кримської світлиці» якийсь журнал посадили...»

Цілий віз проблем дістався у спадок від попередників не лише «Світлиці», а й нашому київському видавцеві – Газетно-журнальному видавництву Мінкультури: порушені договірні стосунки з друкарнею, поштою, «Союздруком», обслуговуючими виробничий процес структурами, з господарями наших редакційних приміщень.

Через це газета, яку редакційний колектив готуватиме до друку за звичною читачам привокзальною адресою у Сімферополі, друкуватиметься у Києві і поширюватиметься усіма доступними на сьогодні способами, зокрема, й через редакцію (поки не відновлено «Світличні» стаціонарні телефони, з редакцією можна зв'язатися за номером **(050) 957-84-40**).

Про те, як у цих умовах все ж почати отримувати «Кримську світлицю», можна довідатися безпосередньо у Газетно-журнальному видавництві за адресою: вул. Васильківська, 1, м. Київ, 03040, 2 поверх, 6 корпус. Відповідальна особа за передплату – Сидоренко Ірина. Тел./факс (044) 498-23-64. Електронна адреса – syddorenko.iryua@gmail.com.

Гуртуймося, «світличани»! Ваша «Світлиця», її сторінки знову відкриті для вас!

Віктор КАЧУЛА,
головний редактор «КС».

«Придумали і твердий знак, якого шовіністи Донецька ліплять на всі вивіски та реклами. Навпевно, зупиняться тоді, коли слово «гусь» і «Русь» напишуть з твердим знаком...»
Антон Талімончук,
 м. Донецьк.

Донецький просвітянин бачить те, що під боком, а тому трохи ідеалізує ситуацію. Твердий знак, цей своєрідний символ дореволюційної російськості, помененьку підминає весь український візуальний простір, не обмежуючись Донецьком.

Я й справді майже відразу помітив на одній з центральних вулиць шахтарської столиці велику вивіску: «Ремонт часовъ». Було й багато інших. Але на фоні решти українських міст Донецьк суттєво не виділяється.

«Трактиръ на Кіевской», «Салон «Бульваръ», «Холодъ», «Купецъ» - все це побачив у Сімферополі. «Ломбардъ» і «Провіантъ» - у Севастополі. І, повірте, довго не довелося ходити.

Думаєте, Київ пасе задніх? Помиляєтесь. Схоже, столиця України ностальгує за тими часами, коли Київ був губернським центром. Ось ресторан «Онегинъ», ось «Гастрономъ на Михайлівській» - зауважте, твердий знак непогано прижився і в українському тексті. У одному з переходів кидається в очі: «Салон оперативной печати

НОСТАЛЬГУЄМО ЧИ КОМПЛЕКСУЄМО?

«Полиграфъ Полиграфыч». Принаймні, тут хоч увесь текст російською...

Але, погодьтеся, дещо дивно виглядає: «Трактиръ «Війна і миръ». Або: «Трактиръ запрошує киян та гостей міста». Далі по тексту: «Сніданки до 30 гривень. Домашні обіди до 40 гривень. Вечері на будь-який смак та розмір гаманця». Сам Валуєв просльозився б від радості, якби побачив оці наочні приклади масової інтеграції українців у світ російської мови та культури. Це ж як душею прикипіти треба до одного із символів Російської імперії!

Чи можна в такому разі вважати, що Україна визначилася із зовнішньополітичним курсом? Адже саме в

останні п'ять років з'явилися не будь-де, а саме в Києві ось такі наочні символи «зарочованості на схід»:

«Український паб «Абсолютъ»,
 «Аптекарській магазінъ»,
 «Магазин «Кондитеръ»,
 «Грузинская кухня «Старый Тифлисъ».

І не тільки в центрі столиці таке робиться! Хтось же додумався у Теремках, спальному мікрорайоні Києва, де живуть етнічні українці - вихідці із села, відкрити но-

«Чоботаръ» (Дніпропетровськ);

«Телефонъ» (Житомир). Назви ось такі, ностальгійно-імперські, а далі - українські тексти. І, погодьтеся, до Севастополя з Донецьком ще сотні й сотні кілометрів. Але ж тенденція яка!

У невеликому місті Щорсі - це північ Чернігівської області - з'явилася вивіска «Сновськь». Найстаріші мешканці району і зараз кажуть не Щорс, а «Сновськь». Саме так українською (в середньому, а не в чоловічому роді) називалося місто до 1935 року. Звідки ж узявся «Сновськь»? Відповідаю: декілька років тому у місті знімали фільм за мотивами повісті А. Рибаківа «Гарячий пісок». Згодом усі декорації і вивіски часів окупації прибрали, а цю, ностальгійну, залишили. Німе свідчення глибокої любові до Росії...

То хто там говорить про русофобію в Україні? Сам Денікін, якби встав з могили, поради би таким тенденціям. До речі, на черкаських трасах, звідки і до Моринців, і до Холодного Яру недалеко, розмістився не один «трактиръ»...

Тож, шановний пане Анатолію, ваш Донецьк не може пишатися оригінальністю! Бо у самісінькому центрі Львова можна було б звеселити серця російських білоемігрантів вивісками: «Первакъ & Табакъ», «Магазінъ Цісаръ» тощо. Невже і Львів ностальгує за імперією? А може, це наші звичні малоросійські комплекси?

У будь-якому випадку просвітяни дуже легковажать, коли не моніторять ситуацію з вивісками. По-перше, кращого показника нашої незнищенної «різновекторності» годі пошукати. А по-друге, легше було б «відгавкуватись» від звинувачень у русофобії.

Сергій ЛАЩЕНКО.

«ЯКБИ Ж ВИ ВЧИЛИСЬ ТАК, ЯК ТРЕБА...» СУД ПРИЗУПИНІВ ЛІКВІДАЦІЮ УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ У МАКІЇВЦІ

Донецький апеляційний адміністративний суд ухвалив зупинити дії за рішенням Макіївської міської ради від 25 березня про ліквідацію загальноосвітніх шкіл I-II ступенів №3, №27, №100 і №94. У постанові, текст якої має в своєму розпорядженні УНІАН, йдеться, що колегія суддів, «керуючись вимогами ст. 117, ст. 199, ст. 205, ст. 206, ст. 211 КАС України, ухвалила: апеляційну скаргу Олени Ануфрієвої, Олени Састової і Ганни Назіпової задовольнити».

Скарга цих трьох матерів учнів макіївських шкіл №3, №100 і № 27 стосувалася того, щоб Донецький апеляційний суд скасував постанову Центрально-міського районного суду Макіївки від 2 червня.

Тоді суд у Макіївці при розгляді позову проти міськради відмовив батькам у призупиненні рішення міськради про ліквідацію цих шкіл до закінчення судових розглядів по суті.

Тепер Донецький апеляційний адміністративний суд ухвалив: «Постанову Центрально-міського районного суду м. Макіївки Донецької області від 2 червня у справі №2а-5643/11/0552 (про відмову в забезпеченні позову) - скасувати».

Також суд ухвалив «зупинити дію рішення Макіївської міської ради від 25 березня «Про ліквідацію макіївських загальноосвітніх шкіл I-II ступенів №3, №27, №100 і №94 і рішення «Про затвердження програми оптимізації навчальних закладів міста Макіївки на 2011 рік» у частині, яка стосується закриття шкіл, до закінчення розгляду по суті даної справи (позову батьків проти міськради) в суді».

Постанова про забезпечення позову оскарженню в касацій-

ному порядку не підлягає, йдеться в постанові Донецького апеляційного адміністративного суду.

Матері учнів, які беруть участь у судовому процесі, а також їхня довірена особа - Марія Олійник (заступник голови донецької об'єднаної ВО «Прогрес»), сказали УНІАН, що вони довго чекали цього рішення суду, тому що вже відбулися три засідання Донецького апеляційного адміністративного суду, але рішення не було.

За словами М.Олійник, кожного разу розгляд скарги батьків відкладали, тому що до суду не з'являлися представники міської ради. «На жодне з трьох засідань представники Макіївської міської ради не з'явилися, продемонструвавши неповагу до суду, до батьків і дітей, а також до всіх жителів тих селищ, де знаходяться ці ліквідовані школи», - сказала вона.

* * *

Донецький апеляційний адміністративний суд заборонив Донецькій міськраді закривати українську школу №111. Рішення суду оскарженню не підлягає, повідомляє УКРІНФОРМ із посиланням на правозахисницю Марію Олійник, яка представляє в суді інтереси батьків.

За словами Марії Олійник, 22 липня, розглянувши апеляційну скаргу Донецької міськради на рішення Ворошиловського райсуду м. Донецьк від 27 травня 2011 року, яким було припинено закриття школи №111, Донецький апеляційний суд підтвердив незаконність ліквідації навчального закладу. Тепер міська влада зобов'язана підготувати школу до навчального року.

А У НАС?

«НЕПРИЯТНОСТЬ ЕТУ МИ ПЕРЕЖИВЙОМ?»

Приятне Свідання. Розум протестує проти такого словосполучення українською мовою. Так, не довго думаючи, назвали працівники ДАІ поселення на 9 кілометрі шосе Сімферополь - Севастополь. Більше того, хтось і у Мережеві Вікіпедії так неокоривно переклав назву. І на картах Google вона закріпилась.

Якби ж то у нас було міністерство з мови чи мовна поліція або небайдужа місцева влада, яка знає державну мову...

Героїчний редакції
«Кримської світлиці» —
ваш читач
І. Дзюба
22.04.04
Київ
Видавництво «КРИНИЦЯ»
КИЇВ — 2003

АКАДЕМІКУ, ЛІТЕРАТУРОЗНАВЦЮ, КРИТИКУ, ЛАУРЕАТУ ШЕВЧЕНКІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ, ГЕРОЮ УКРАЇНИ, «СВІТЛИЧАНИНУ» ІВАНУ МИХАЙЛОВИЧУ ДЗЮБИ ВИПОВНИЛОСЯ 80 ЛІТ!

На одній зі своїх книг, переданій для редакційної бібліотеки років сім тому, Іван Михайлович залишив ось такі слова: «Героїчній редакції «Кримської світлиці» — ваш читач І. Дзюба». Цей лаконічний, але такий значущий для нас, «світличан», автограф став найвищою оцінкою наших кримських газетних старань долучитися до великої справи з духовної розбудови України, де у перших лавах — Іван Дзюба. Він належить до покоління переслідуваних і репресованих за часів радянської влади носіїв української культури. Його викривальна гостропелічна праця «Інтернаціоналізм чи русифікація», таємно вивезена у рукописі за межі Радянського Союзу в 60-х роках минулого століття, схвильовала не лише українських патріотів, але й світову громадськість. Серед багатьох інших цей твір презентовано у Музеї української звитяги Національного університету «Києво-Могилянська академія» на виставці «Талант і Доля»,

присвяченій 80-літтю з дня народження Івана Дзюби. А нещодавно побачила світ нова книга — «Нагнітання мороку: від чорносотенців початку ХХ ст. до українофобів початку ХХІ ст.» Поштовхом до її написання стала антиукраїнська пропаганда, надто помітна нині в суспільстві. А ще річ у тім, зазначає автор у передмові, що серед чорносотенців, зокрема й серед їхніх ідеологів та провідників, дуже значний відсоток становили наші рідні малороси...

В останньому розділі книги — «Русифікація вчора, сьогодні... і завтра?» йдеться про тривання й посилення процесів дезінтеграції України, її розукраїнення. Історія неможливо випробує нас на здатність бути собою. А відтак і спроможність бути в ній — в історії, — застерігає Іван Дзюба.

На порталі «Українське життя в Севастополі» за адресою <http://ukrlife.org/main/evshan/dzyuba.html> з дозволу правовласника, яким є Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», викладено книгу Івана Дзюби «Нагнітання мороку: від чорносотенців ХХ ст. до українофобів початку ХХІ ст.»

Пропонуємо увазі читачів уривок з останнього розділу цієї книги. І зичимо ювіляру усією нашою відновленою «Світлицею» натхнення і сил для нових книг — духовних оберегів України!

РУСИФІКАЦІЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

РУСИФІКАЦІЯ ВЧОРА, СЬОГОДНІ... І ЗАВТРА? (Ким і як воно «історично складалося», ким і як «історично складається»)

Проголошення державної незалежності України дало тільки початок процесам державотворення. Вони були ускладнені не останньою чергою глибиною зрусифікованості значної частини українського населення. Радянська політика русифікації була набагато ефективнішою, ніж у Російській імперії. «Обрусение» царських часів майже не зачепило селянство або зачепило його лише поверхово, і селянство залишалося в перспективі невичерпним джерелом національних сил. Натомість за радянських часів селянство знало небувалого вимордовування; традиційне село змінило своє обличчя, воно втратило роль гаранта національного життя, тоді як місто, основний ареал сучасної націєтворчості, в Україні таким не стало.

Навальна індустріалізація та урбанізація в ХХ ст. супроводжувалися не лише стихійною міграцією великих мас населення, а й завезенням партійних кадрів з пролетарських центрів Росії, широким залученням фахівців-технократів, цілеспрямованою зміною етнічного складу окремих регіонів, що засвідчує динаміка демографічних змін за даними переписів населення. Водночас усе робилося для того, щоб економіка України критично залежала від централізованих схем розвитку продуктивних сил і не могла набути самодостатнього характеру в жодній із своїх галузей.

Російська імперія була деспотичною, але не тоталітарною державою. У своїй національній політиці вона вдалася до репресій, але масовий терор не входив у її державницький ресурс (за винятком доби становлення імперії — акцій Петра I та Катерини II). Не мав він і безмежних можливостей контролю над поведінкою особистості чи груп людей, засобів постійного ідеологічного та психологічного тиску, пропагандистського маніпулювання свідомістю народу. В усьому цьому, а також у системності, гнучкості й підступності, науково-теоретичному забезпеченні, прогностичності й здатності до превентивних заходів радянська національна політика стояла набагато «вище» за царсько-імперську. Але вона перевищувала її і спектром «позитивних» стимулів. Адже не йшлося про образливі і дискримінаційні гасла русифікації чи «обрусення» — офіційно йшлося про взаємозближення і взаємозбагачення, про благодорні інтернаціоналістські почуття, про історичний вихід з простору одвічної міжнародної ворожнечі в простір спільного будівництва світу злагоди і доброго майбуття. Це обцялося як приклад усьому людству! І ця магія діяла часом невідпорно. Нарешті, відчуття належності до єдиного (хоч і багатонаціонального: нації ще не сформувалися, а тільки «зближувалися») — «єдиного радянського народу» з його роллю у світовій історії, впливом на світові події, відчуття життя в «одній шостій світу» з її природними і культурними багатствами, — все це могло давати і багатством давало своєрідне усвідомлення значущості або передчуття простору для самореалізації, стимулювало відмову від національної ідентичності на користь загальної радянської.

Тобто, радянський проект великодержавності як нібито багатонаціональної пропонував ідеали світової міри. В цьому була його сила. Але — парадоксальним чином — у цьому була і одна з причин (хоч,

може, й не головна) його краху: коли ставав очевиднішим великий історичний обман.

Проте до того часу він устиг своє зробити: ідеали залишилися у сфері риторики, а реальністю стали, з одного боку, досягнутий високий рівень русифікації в межах інтенсивно створюваного «єдиного радянського народу», але з іншого боку — нагромадження — під видимо спокійною поверхнею контролюваної публічності — грізних проблем суспільно-політичного, соціального, національного, мовно-культурного характеру.

Вони залишилися у спадок державам, що стали наступниками СРСР.

Державно незалежна Україна не позбулася багатьох аспектів колишньої колоніальної залежності — як у вимірах економіки та політики, так і особливо у вимірах самоусвідомлення та «ментальності». У значній частині населення, попри загальне невдоволення радянською системою, залишилася радянська ідентичність. А у сфері культури і мови «здобутки» напівколоніального становища не тільки збереглися майже повністю, а й у дечому примножуються. Якщо наприкінці 80-х та на початку 90-х років у атмосфері піднесення національного руху та ейфорії від здобуття державної незалежності відчутно був зріс інтерес до української мови навіть з боку російськомовних, вона здобувала престижність, і володіння нею уявлялося перспективним, то невдовзі глибока економічна криза, господарський нелад, політична нестабільність, масове зубожіння людності призвели до компрометації української ідеї, а це болісним чином позначилося і на ставленні до української культури та мови як носія національності. Привабливість її в очах обивателя зменшилася, натомість почали оживати глибоко укорінені упередження минулих часів.

Ще не забулося гасло «Комунізм горорит по-руськи», як на зміну йому прийшло гасло «Бізнес говорить по-руськи», що повторює славнозвісну, столітню давності тезу П. Б. Струве: «Капіталізм говорить по-руськи». Грабіжницько-мафіозний «риннок», мотивований лише бажанням якомога швидшого і якомога більшого зиску в будь-який спосіб (та ще за умов державно-податкового і державно-харбарницького здирства) напропале експлуатує історично спотворену культурно-мовну ситуацію і далі відштовхує, «відторгає» українську мову й культуру, активно діє проти них (а тим самим — хоч і не тільки тим — і проти України).

Це діється не лише в політичному житті, а й на побутовому рівні, зокрема в свідомості «продвинутого» обивателя, нині озброєного комп'ютером та інтернетом, які зовсім не гарантують від дурості. Політичну свободу, свободу слова обиватель розуміє і використовує по-своєму, відчувачи підтримку, а то й спрямовування від політичних сил неукраїнської орієнтації. У науковому збірнику «Contemporary Ukraine on the Cultural Map of Europe» (2009, Нью-Йорк) є стаття дослідника, присвячена інтернетним атакам нібито на «галічанський діалект», а насправді на українську мову взагалі (Michael Moser. The Galician Variant of the Ukrainian Language and Anti-Ukrainian Discours in Contemporary Internet Sources). Автор наводить численні абсолютно дикунські висловлювання про українську мову (аж до такого: «Українська мова — это не язык, это крики животных (мычанье, гавканье, хрюканье, карканье) — жидо-польского быдла из Галичины» — с. 330), в яких очевидно є політична спрямованість ненависті до всього українського —

пряма пов'язаність із російським шовінізмом. Це вже щось більше, ніж просто декультуризація суспільства.

Особливо великий внесок у деукраїнізацію та культурне пониження суспільства робить телебачення, що в Україні фактично, за винятком одного-двох каналів, контролюється проросійськи налаштованими телемагнатами. Навіть на державному НТКУ (Національна телекомпанія України) «з'явилось багато двомовних та російськомовних проєктів, частину яких «доброзичливі-благодійники» «дарують» НТКУ за копійки. Але відомо, що безплатний сир буває лише у мишоловці. І в ідеологічне промивання мізків україн-

гата українська періодика скласти їм конкуренцію не може.

«Товсті» літературні журнали — традиційна арена гуманітарної думки — ледве животіють, виходять вони «здвоєними» числами, а їхній тираж катастрофічно впав. Тут треба сказати, що українські видання, у тому числі україномовні газети, через фінансову скруту фактично не платять гонорарів, а це відбивається на їхніх можливостях залучати автуру, не кажучи про те, що з відповідних причин журналістський корпус російських видань потужніший (хоч і складається з українських журналістів, які змушені шукати краще оплачуваної роботи).

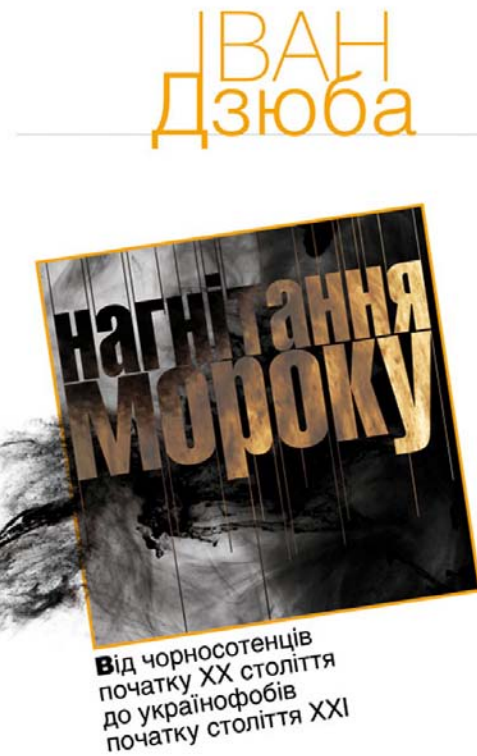
Український кінематограф практично знищений. Телебачення опинилося в руках магнатів, далеких від розуміння національно-культурних чи загальнопроблемних потреб, і стало потужним засобом русифікації та пропаганди вульгарних смаків і відчуження від реальних проблем українського життя. Багаторічні зусилля інтелігенції та відповідальної частини політикуму добитися створення незалежного громадського телебачення досі не дали результату.

Українське книгодрукування в занепаді, і хоч за останні роки вийшло багато цікавих і цінних видань, як оригінальних, так і перекладних, їхні тиражі мізерні, а через параліч книготоргівлі й ті не завжди доходять до читача.

«...У 1990 році в Україні було видано понад 170 млн примірників книжок, або 3,27 книги на душу населення, які одночасно реалізувалися у понад 4000 книгарень. Натомість у 2005 році було видано 54 млн примірників, або 1,15 книги на душу населення. Але реалізувати цей обсяг книжок українські видавці мали можливість вже в 400 книжкових магазинах. Тобто, якщо кількість книжок за нарядом зменшилася у 3,14 раза, то кількість книгарень — майже в 11 разів. Це є свідченням деградації інфраструктури, яка мусила б забезпечити популяризацію та просування національної книги до споживача¹. Трагічний парадокс: за роки незалежності столиця України втратила 70 книгарень, а «на цьому «цвинтарі» української книги вирости банки, ресторани, салони мобільного зв'язку, магазини одягу, салони краси»². Тут можна додати, що багато з наявних книгарень у містах Сходу й Півдня взагалі відмовляються замовляти українські книжки, починаючи з браку попиту, хоч насправді такий попит є, як засвідчує виїзний продаж самих видавництва.

І як не погодитися зі словами президента Української асоціації видавців та книголюбів Олександра Афоніна: «...Значною мірою кризові явища, від яких нині так жорстоко потерпають економіка країни, її культурна, соціальна сфери та наука, є наслідком фактичного нехтування усіма без винятку вищими керівниками упродовж усіх двадцяти років незалежності книгою як головним стратегічним інструментом творення людини, нації, держави»³.

(Продовження на наступному номері).

Від чорносотенців початку ХХ століття до українофобів початку століття ХХІ

ців очоче вкладають гроші ті, хто бачить Україну в «єдиному русском міре»⁴.

За звітністю ж 98% програм НТКУ — «україномовні». «Очевидно, за тим принципом, що коли хоч одне слово ведучий сказав українською, — це україномовна програма»⁵.

Після помітного піднесення в перші роки незалежності, українськомовна преса нині практично витіснена з суспільного побуту. Ось деякі дані станом на 2008 рік. «Найбільший наклад (а отже, й розповсюдження) в Україні мають дві російськомовні газети — «Факты» (1,1 млн, за іншими оцінками — 600 тисяч) і «Сегодня» (700 тисяч, за іншими оцінками — 500 тисяч). Ці газети не тільки утримують читачів у спільному з Росією інформаційно-культурному просторі, а й постійно, як, наприклад, газета «Сегодня», публікують матеріали, що дискредитують українську культуру»⁶. До першої четвірки найтиражніших газет, що видаються в Україні, входить лише одна україномовна — «Сільські вісті» (тираж 200 тисяч), читацьку аудиторію якої складають переважно сільські жителі. До цього слід додати, що в більшості великих міст Сходу і Півдня України, не кажучи вже про Крим, знайти українську газету у вільному продажі практично неможливо. Водночас Україна заповнена клонами російських газет: «Комсомольская правда в Україні», «Московский комсомолец в Україні», відповідні варіанти газет «Известия», «Труд» та ін., десятками журналів популярного та розважального характеру, що виходять величезними накладками. Неба-

¹ Самченко Валентина. Хто тут Національний? / Україна Молода. — 11-12 лютого 2011. — С. 3.
² Там само.
³ Масенко Лариса. Нариси соціолінгвістики. — К., 2010. — С. 151.
⁴ Експертна доповідь «Україна в 2006 році: внутрішні і зовнішні становища та перспективи розвитку». — К., 2007.
⁵ День. — 23 лютого 2011. — С. 1.
⁶ Там само. — С. 2.

ДИТЯЧА ГАЗЕТА В "КРИМСЬКІЙ СВІТЛИЦІ"

Востаннє «Джерельце» (дитяча газета-вкладка у «Кримській світлиці») побачило світ наприкінці грудня 2009 року – напередодні непередуманої реорганізації, яку спробували реалізувати колишні керівники київського видавництва. Понад 10 років до того єдине україномовне дитяче кримське видання регулярно приходило до юних читачів, до учителів кримських шкіл, які використовували його на уроках, спонукали талановиту шкільну дитвору надсилати до редакції свої перші літературні й публіцистичні спроби. Це був своєрідний український мовний творчий полігон, де мужніли юні поети, письменники, журналісти. Увесь 2010 рік і до сьогоднішнього дня «Джерельце» не виходило. Сьогодні, нарешті, ми отримали шанс разом із «Кримською світлицею» відродити і її газетне «дитятко». Любі «джерельця»! Чекаємо на ваші вірші, оповідання, цікаві розповіді про канікули, літо, друзів, родину – давайте знову наповнимо русло вашого «Джерельця» чистою водицею рідної мови!

Закінчення нинішнього навчального року збіглося в часі із завершенням Дитячо-юнацького літературно-мистецького конкурсу «Іван Труш в поезії та прозі. Історія одного твору», що проходив на базі Художньо-меморіального музею Івана Труша (відділ Національного музею імені Андрея Шептицького у Львові). Постає одного з найвідоміших українських митців уже вдруге висвітлюється з погляду дитячої та студентської літературної творчості. На адресу музею надійшло понад півсотні учнівських і студентських робіт із різних куточків України: Львова, Львівської області (Броди, Червоноград, Радехів), Донецької області і, як зазначають організатори конкурсу, вперше до проекту долучилась Автономна Республіка Крим (м. Сімферополь). Почесним головою журі конкурсу був Ігор Кали-

нець, відомий поет, громадський діяч, лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка.

Одним із тих, хто з Криму долучився до конкурсу, був учень 4-Б класу української школи-гімназії м. Сімферополя Данило Кононенко, який посів I місце в категорії «учні 1-4 класів загальноосвітніх шкіл» та отримав Диплом переможця Дитячо-юнацького літературно-мистецького конкурсу «Іван Труш в поезії та прозі. Історія одного твору» і свій перший гонорар-винагороду в розмірі 150 гривень.

Ми сердечно вітаємо Данила Кононенка, нині вже учня 5 класу, з цієї перемогою та бажаємо йому нових творчих звершень.

Пропонуємо увазі читачів його конкурсну роботу, яка посіла I місце серед учнів 1-4 класів та була гідно поцінована поважним журі на чолі з самим Ігорем Калинцем.

«ПІВДЕННИЙ ПЕЙЗАЖ З ГОРАМИ» ІВАНА ТРУША

відома його серія пейзажів «Скелі кримського узбережжя». Спочатку художник мав задум виконати живописні ілюстрації до «Кримських сонетів» Адама Міцкевича, який 1825 року подорожував Кримом, а згодом ця серія малюнків стала основою його кримської тематики. Цікаво, як стверджують дослідники творчості І.Труша, що останнім його твором, роботу над яким обірвала смерть художника (22 березня 1941 року у Львові), був саме кримський пейзаж, який митець відтворював за старим етюдом з природи. Море, прибережні скелі, силуети струнких кипарисів – усе це присутнє в його кримських пейзажах.

Етюд «Південний пейзаж з горами» І.Труш написав на околицях Алупки. Я його назвав би «Ай-Петрі». Ай-Петрі – одна з найвеличніших вершин Кримських гір, тож і не дивно, що саме вона захопила творчу увагу художника. Ця картина І. І.Труша з-поміж інших

багатьох картин художників, для яких природа Криму була джерелом натхнення, вміщена в чудовому живописному альбомі «Кримський пейзаж», виданому в Київському видавництві «Мистецтво» 1990 року. Отже, «Південний пейзаж з горами», або вершина Ай-Петрі.

У цьому південному пейзажі вгадується Ай-Петрі – одна з найвеличніших вершин Кримських гір, яка, ніби казковий велет, здіймається в небесну голубиць. Червоняста, вся засмагла від південнобережного сонця, вона дивиться вниз, на селище Алупку, й ніби промовляє: «Як гарно, що я виростаю саме тут, на краю рідної землі!»

А ген внизу простирається синя далечінь моря, котра на горизонті зливається з небесною синню. І вже не відрізнити, де на картині море, а де небо. А біля підніжжя гори притулилося деревце, більш схоже на кучерявий куц. Дивуєшся, як могло воно вирос-

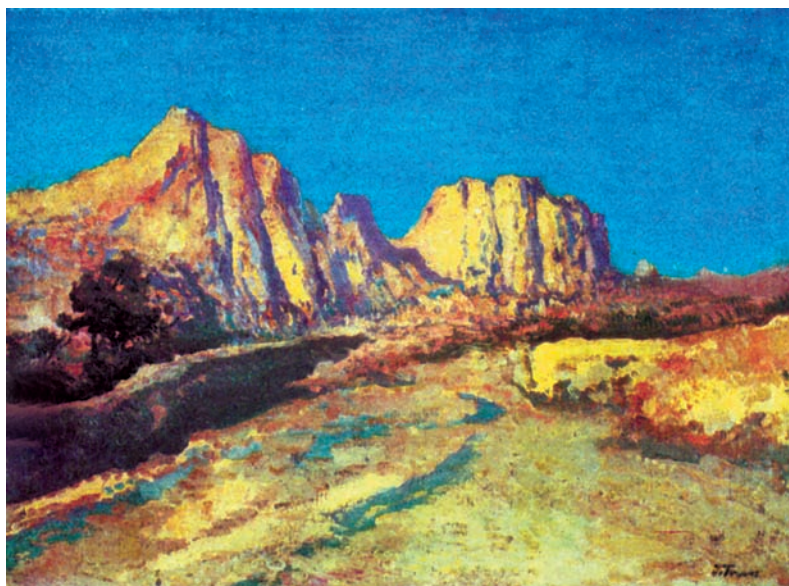
Іван Труш у роки навчання в Краківській академії мистецтв

ти на цьому камінні, де набирається вологи для життя і цвіту?

Неподалік гори звивається стежина, якою туристи приходять сюди помилуватися кримськими краєвидами. Отже, десть тут незримо присутні люди. Обіч дороги – невеличкі блакитні озера води: мабуть, в ущелинах розтанув сніг і збіг ручаями сюди, в низини. Тут, де є трохи водиці, й трава зеленіє, а подалі від скель – вона вся поруділа від сонця й спеки. І ніде ані затінку, ані тіні. Тільки гора стоїть, уся пропечена південним сонцем, продута морськими вітрами, порізана глибокими борознами, які утворилися від стрімких потоків води під час дощів і танення снігів.

Стоїть Ай-Петрі на межі української землі, як воїн на чатах, захищаючи її своїми кам'яними грудьми від холодних зальотних вітрів. Стоїть незрушно, велично, гордо.

Данило КОНОНЕНКО,
учень 4 – Б класу
української школи-
гімназії м. Сімферополя.

ПРОБА ПЕРА

МІЙ КРАЙ – ЦЕ РІДНА УКРАЇНА

В моїм краю
живуть хороші люди.
Ліси, гаї, чудові гори всюди.
В моїм краю
безкрає тепле море,
І пляжі золотим піском
говорять.
В моїм краю найкращі мої друзі,
Живу щасливо я у цій околиці.
Мій край – це Сонячна Долина,
Мій край – це рідна Україна.
Анжела РАКОВА,
учениця 6-го класу
Сонячнодолинської ЗОШ,
член МАЛІЖ.

м. Судак, АР Крим.

НЕМА МІЛІШОЇ ЗЕМЛІ

Мій Крим! Моя земля!
Тут море синє й золоті поля,
Тут гори, водограї і річки,
Степи широкі та густі ліси.
Тут сонце лагідне,
Тут люди милі,
Блакитне небо тут
і чайки білокрилі.
Й красивіше за це
Нема нічого в світі,
Коли вирують хвилі,
Коли квітнуть квіти,
Коли у вирій
Відлітають журавлі –
Нема милішої,
Ніж Крим, землі!

* * *

Як багато в цьому світі
Ми не помічаємо:
Як щечече соловейко
У зеленім гаї,
Як троянди розквітають,
Як нам світить сонце,
Як уранці заглядає
Промінь у віконце.
Поспішає хмарка в небі,
І ми поспішаємо...
Як багато в цьому світі
Ми не помічаємо.

Вадим ГОРОВ,
учень 7-го «Б» класу Широ-
ківської ЗОШ Сімферополь-
ського району.

КРИМ – СОНЕЧКА КУТОЧОК

Мій рідний Крим,
Ти – сонечка куточок,
Чудовий край,
квітучий, мов садочок.
Люблю тебе з дитинства я
І синє море, і твої поля.
Моя Батьківщино, кохана моя!
Ти в мене єдина рідна земля!
Федір РОЩИН,
учень Петровської
загальноосвітньої школи.

ЦЕ КРАЙ ЩАСЛИВИХ ДІТЕЙ

Мій улюблений Крим –
Це мій рідний дім.
У ньому щасливо живу
І дуже його я люблю.
Красиві скелі та гори,
Чудові пляжі та море,
Зелені ліси та долини, –
Усе це казкові перлини.
Цей край чудових людей,
Що люблять свою
Батьківщину,
Це край щасливих дітей,
Вони є майбутнє країни.
Сакіне РЕШИДОВА,
учениця 8-го класу
Сонячнодолинської ЗОШ,
член МАЛІЖ з 2009 року.

Перш ніж написати свій коротенький ліричний етюд за мотивами картини Івана Труша «Південний пейзаж з горами», хочу сказати, що я знаю про цього відомого художника – пейзажиста й портретиста.

Іван Іванович Труш народився 17 січня 1869 року в селі Висоцькому Бродівського району на Львівщині в родині малоземельного селянина. Після початкової школи в рідному селі І.Труш у 1881 році вступив на навчання до Бродівської реальної гімназії, через 10 років – до Краківської академії красних мистецтв. Відмінно закінчивши 1897 року Академію, Труш переїхав до Львова.

У своїй творчості І.І.Труш виступав переважно як пейзажист і портретист. Він намалював портрети Івана Франка, Лесі Українки, Миколи Лисенка, Івана Нечуя-Левицького та інших.

Хоч пейзажі І.Труша зазвичай безлюдні, але в них відчувається присутність людини. Найцікавіші з них – «Тануть сніги», «Квіти в саду», «Копиці», «Село в місячну ніч», «Самітня сосна», «Зрубані дерева» та інші.

Окрім своєї карпатської природи, що надихала його на творчість, художник любив і мальовничий Крим. Сюди у 1900–ті роки він приїздив кілька разів. Найбільш

НАША ШКОЛА - РОВЕСНИЦЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ!

Нещодавно їй виповнилось двадцять. Проте вона й досі найкрасивіша, бо стоїть в оточенні фруктових дерев і різнобарвних квітів, які звеселяють зір перехожих своєю зеленню та запрошують до відпочинку пахощами. Місцеві жителі люблять гуляти подвір'ям школи, бо воно й справді неперевершене.

Тож запрошуємо до загальноосвітньої школи №5 І-ІІІ ступенів м. Красноперекоська! Ви відчиняєте двері – і поринаєте в царство краси. У фойє знаходиться зимовий сад з безліччю дивовижних рослин. Це так звані «куточок планети». Сюди ходять на екскурсії, щоб помилуватись екзотичними рослинами. Проходимо коридорами школи. Такого ви не побачите ніде. Стіни прикрашають різноманітні візерунки й панно. Майже всюди висять полотна лауреата Державної премії АР Крим, майстра декоративно-прикладного мистецтва, вчителя образотворчого мистецтва нашої школи В. І. Степанова. Думаю, не кожна школа має власного художника, а нам пощастило. Діти теж цінують цю красу, і ні в кого не піднімається рука щось зіпсувати.

Отже, школа наша незвичайна. Незвичайна, поперше, саме людьми. А їх чимало – творчих особистостей, майстрів своєї справи. Та до цього й статус школи зобов'язує, адже вона – школа майбутнього. Чим же вона особлива? А тим, що ми намагаємося працювати за новими, а не за старими стереотипами. Майже всі вчителі володіють комп'ютерними технологіями, і тому уроки проходять дуже цікаво для школярів, передбачають їхню активну участь у навчальному процесі. Учні

самостійно, під керівництвом учителів-предметників, готують різноманітні презентації, які успішно демонструють товаришам у процесі роботи на уроках в класах з мультимедійними дошками. Уроки проходять захоплююче й швидко.

Крім уроків, є ще й позакласна робота, де школярі можуть знайти заняття для розкриття своїх творчих здібностей. Для цього є величезна кількість гуртків. Зокрема, для дітей, які пробують писати вірші, існує літературна студія

«Срібні струмки», яку веде вчитель української мови та літератури Коваль Аліна Михайлівна. На засіданнях студії школярі читають власні вірші, обговорюють їх, одержують консультації від керівника. А ще в межах студії відбуваються цікаві зустрічі з письменниками. Вже кілька років поспіль школу неодноразово відвідував сучасний поет-лірик Володимир Семенович Капустін, творчість якого вчить людяності молоді покоління. Поет не лише розповідав про своє життя та твор-

«ЩАСЛИВІ ДОЛОНІ» АПЛОДУВАЛИ «АРТЕКУ»

Нещодавно виконувач обов'язків Постійного Представника Президента України в АР Крим Віктор Плакіда відвідав МДЦ «Артек», де взяв участь у нагородженні переможців Міжнародного конкурсу-фестивалю «Щасливі долоні» назустріч пурпуровим вітрилам» для талановитих дітей-сиріт. На святкуванні були присутні міністр освіти і науки, молоді та спорту України Дмитро Табачник, мер Ялти Олексій Боярчук, генеральний директор МДЦ «Артек» Олена Піддубна, зірки українського і російського кіно, відомі спортсмени, українські і кримські політики.

Віктор Плакіда зачитав привітання Президента України учасникам фестивалю. Від себе особисто Віктор Тарасович сказав: «Шановні представники влади, актори, спортсмени, співаки та меценати, я щиро вам вдячний за підтримку і допомогу цим дітям у бажанні допомогти досягнути їм омріяних цілей, а посіяні вами зерна добра і миру обов'язково дадуть урожай – з них

виростуть такі ж гідні та відомі люди, як ви. А всі присутні безперечно є людьми добрими, і ви дотримуетесь одного з найблагородніших канонів християнства і церкви – милосердя та допомоги, а Бог, звичайно, багатий ваші вболівання та підтримку і сторицею вас за це винагородить».

В.о. Представника Президента України в АР Крим звернувся до дітей: «Ви – майбутнє держави, яке формується у сьогоднішній. Тому набирайтеся сил, наполегливо оволодавайте знаннями, навчайтеся творчо мислити, розвивайте свої здібності, щоб стати гідними громадянами і патріотами України. Ми, дорослі, віримо, що ви знайдете своє покликання в житті, і Батьківщина, батьки, які дали вам життя, будуть пишатися вами».

Артеківцям подарували можливість зустрітись, поговорити та взяти автограф у своїх кумирів. Перед початком урочистостей діти могли поспілкуватися з відомими українськими спортсменами – чемпіонами світу і багаторазовими призерами Олімпійських ігор з плавання Яною Клоч-

ковою та Денисом Селантьєвим, чемпіоном світу і багаторазовим призером Олімпійських ігор з метання молота Олександром Крикуном, всесвітньо відомим скрипачем і диригентом Володимиром Співаковим, акторами та телеведучими Василем Лановим, Ольгою Сумською, Русланою Писанкою, Оксаною Байрактаровою та іншими.

Всього переможцями фестивалю стала 31 дитина з різних регіонів України. Дітей нагоро-

джено цінними призами та подарунками в номінаціях «Освіта», «Спорт», «Вокал», «Хореографія», «Образотворче мистецтво», «Інструментальна музика». При цьому двоє дітей отримали сертифікати на навчання у вишах України з подальшим працевлаштуванням. Двоє переможців отримали знакові нагороди – поїздки до Нідерландів та скрипки від «віртуоза Москви» Володимира Співакова.

Тридцятьом найталановитішим

дітям у кожному напрямі вручили дипломи та цінні призи від меценатів.

Нагороди дітям-сиротам вручали зірки естради та кіно, серед яких були Василь Лановий, Ольга Сумська, Станіслав Говорухін, Марина Голуб, Валерія Ланська, Ілля Чичкан, Іван Замотаєв, Римма Зюбіна, Павло Сборщиків, Сергій Баталов, Олександр Носик, Світлана Пермякова, Олександр Пашков, Лариса Шахворостова, Юрій Чернов, Ірина Черніченко, Наталія Гвоздківа, Андрій Чернішов та інші.

Довідково: Міжнародний конкурс-фестиваль для талановитих дітей-сиріт «Щасливі долоні» проходив у Міжнародному дитячому центрі «Артек» з 25 червня по 4 липня. У фестивалі брали участь 600 дітей-сиріт віком від 9 до 16 років з усіх регіонів України. Конкурс-фестиваль проводився за підтримки Міністерства культури і туризму України, Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Ради міністрів АРК.

Прес-служба Постійного Представника Президента України в АР Крим.

На фото: Народна артистка України Ольга Сумська з учасниками артеківського фестивалю «Щасливі долоні».

Цього року лауреатом премії ім. Дмитра Нитченка став ще один «світличанин», голова Громадської ради «Кримської світлиці», голова Кримської філії НТШ, письменник, публіцист, відомий симиренкознавець академік Петро Вольвач.

Дмитро Нитченко відомий як великий подвижник українського слова. Письменник, журналіст, критик, літературознавець, педагог, меценат – ось лише деякі грані з творчої діяльності цієї унікальної людини. Впродовж десятиліть, живучи на чужині в Австралії, він писав книжки, рецензував найвагоміші, найактуальніші твори, що виходили українською мовою в діаспорі.

Засновуючи премію імені Дмитра Нитченка, Ліга українських меценатів разом із доньками великого благодійника Лесею Ткач та Галиною Кошарською вирішили відзначити нею саме тих, хто активно пропагує українську книжку, українське друковане слово. Петро Васильович Вольвач – один із подвижників українського слова в Криму, тож вручення йому цієї престижної премії абсолютно закономірне.

Редакція «Кримської світлиці» щиро вітає Петра Васильовича Вольвача із заслуженою відзнакою і бажає йому нових творчих здобутків на кримській українській духовній ниві!

Петро Вольвач з нагородою в редакції «КС».

Пропонуємо читачам ознайомитися зі словом, з яким лауреат звернувся до присутніх під час вручення йому премії у м. Києві.

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

СЕРПЕНЬ

1

1923 р. — Раднарком України ухвалив рішення про початок українізації.

1924 р. — у Буенос-Айресі (Аргентина) засновано українське товариство «Просвіта».

Померли:

1913 р. — Леся Українка, українська письменниця, перекладач, культурний діяч. Писала у найрізноманітніших жанрах: поезії, ліриці, епосі, драмі, прозі, публіцистиці. Також працювала в галузі фольклористики (220 народних мелодій записано з її голосу) і брала активну участь в українському національному русі.

Відома завдяки своїм збіркам поезій: «На крилах пісень» (1893), «Думи і мрії» (1899), «Відгуки» (1902), поем «Давня казка» (1893), «Одно слово» (1903), драм «Бояриня» (1913), «Кассандра» (1903–1907), «В катакомбах» (1905), «Лісова пісня» (1911) та ін.

1961 р. — Борис Гмиря, український оперний і камерний співак.

2

День аеромобільних військ України.

Професійне свято засновано в 1999 році Указом Президента України № 937/99 з метою зміцнення морального духу воїнів, патріотичного виховання і продовження бойових традицій, а також на знак заслуг аеромобільних військ у зміцненні обороноздатності держави.

Народилися:

1888 р. — Кость Буревій, український поет, драматург, театрознавець і літературний критик; російський революційний діяч (рос. К. Буревій). Учасник літературної дискусії 1925–1928 рр. й автор брошури «Європа чи Росія — про шляхи розвитку сучасної літератури». Був розстріляний після процесу 13–15 грудня 1934 р.

3

1775 р. — Катерина II видала маніфест, який офіційно ліквідував Запорозьке козацтво.

1992 р. — український спортсмен Сергій Бубка на змаганнях в італійському місті Падуї встановив світовий рекорд у стрибках з жердиною — 6 м 12 см.

Народилися:

1819 р. — Григорій Галаган, громадський діяч, українофіл, меценат, великий поміщик на Полтавщині і Чернігівщині, представник відомого старшинсько-дворянського роду Галаганів.

1925 р. — Володимир Верменич, український композитор, педагог.

4

1687 р. — Гетьманом України обрано Івана Мазепу.

Народилася:

1854 р. — Марія Заньковецька, українська актриса театру та кіно.

5

1886 р. — у США вийшла перша газета українською мовою «Америка».

1919 р. — Нестор Махно оголосив про створення своєї повстанської армії.

Народилися:

1899 р. — письменник Борис Антоненко-Давидович.

1903 р. — Борис Гмиря, неперевершений оперний і камерний співак (бас-кантанта). Народний артист СРСР (1951).

Померли:

1937 р. — Лесь Курбас, український режисер, актор,

теоретик театру, драматург, публіцист.

1940 р. — Дмитро Яворницький, український археолог, етнограф, історик.

6

Помер: 1657 р. — Богдан-Зиновій Хмельницький, гетьман Війська Запорозького.

7

День Повітряних Сил Збройних Сил України.

1918 р. — Українська Держава й Область Війська Донського підписали договір про кордони.

Народилися:

1819 р. — Пантелеймон Куліш, український письменник, поет, драматург, фольклорист, етнограф, перекладач, критик, редактор, видавець.

Іван Франко називає П. Куліша «перворядною зіркою» в українському письменстві, «одним із корифеїв нашої літератури». Відомий найбільше як автор першого українського історичного роману «Чорна рада». Був дуже освіченим. Писав українською та російською.

1880 р. — Володимир Винниченко, український письменник та державний діяч.

1947 р. — Софія Ротару, співачка, народна артистка СРСР, України.

8

День військ зв'язку України.

Щорічно відзначається в Україні 8 серпня згідно з Указом Президента від 01.02.2000 № 154/2000.

Народилися:

1833 р. — Омелян Огоновський, літературознавець, автор «Історії літератури руської».

1834 р. — Осип-Юрій Федькович, український письменник романтичного напрямку, передвісник українського національного відродження Буковини.

9

1792 р. — запорожці висадилися на Кубань.

1848 р. — на Буковині скасовано кріпацтво.

Народилися:

1886 р. — Олександр Тисовський, педагог, основоположник й організатор Пласту, доктор біологічних наук, дійсний член НТШ (з 1927), учитель природознавства Академічної гімназії (1911–1939 рр.), професор Українського Таємного Університету (1920–1924 рр.), Українського Державного Університету ім. І. Франка (1939–1941 рр.) та вищих агрономічних курсів (1941–1943 рр.) у Львові.

1973 р. — Олександр Пономарьов, український співак.

Померли:

1907 р. — Марко Вовчок, українська письменниця, поетеса.

1988 р. — Платон Воронько, український письменник, публіцист.

10

Помер: 1680 р. — запорозький кошовий Іван Сірко.

11

Народився: 1950 р. — Стів Возняк, місто Санівейл, штат Каліфорнія, США — піонер комп'ютерних технологій, конструктор (разом зі Стівом Джобсом) одного з перших персональних комп'ютерів у світі (США). Народився в сім'ї вихідців з Буковини.

Помер:

1942 р. — Костянтин Лінський, кубанський бандурист.

НЕ ЗАВДЯКИ, А ВСУПЕРЕЧ...

Петро ВОЛЬВАЧ: «ВСЕ, ЧОГО ДОСЯГЛА УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА КРИМУ ЗА 20 РОКІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ, ЗДІЙСНЕНО САМОТУЖКИ НЕ ЗА ПІДТРИМКИ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ, А ВСУПЕРЕЧ ЇЇ СТРАУСИНІЙ ПОЗИЦІЇ...»

Високоповажне товариство!

Присудження премії великого українського патріота та щирого серця мецената Дмитра Нитченка – величезна честь для мене. Добре усвідомлюю, що це не лише оцінка мого скромного внеску у відстоювання української державності та українського слова в Криму, але й велика увага інтелектуальної спільноти України до кримської проблематики та долі майже 1 мільйона зросійщених українців.

На жаль, навіть на двадцятому році незалежності України українці Криму обділені державною увагою, вірніше, віддані владі на поталу сусідній державі, перебувають у стані внутрішньої діаспори.

Все, чого досягла українська громада Криму за 20 років незалежності України, здійснено самотужки не за підтримки центральних органів влади, а всупереч її страусиній позиції.

Особисто я маю пряме відношення до відродження кримського українства. За цей час для консолідації націонал-патріотичних сил на півострові ми провели два конгреси українців Криму. Подібні конгреси відбувалися також у Севастополі та на Південнобережжі. Є намір провести до виборів наступний третій конгрес.

Українська громада Криму ініціювала в 1992 році створення першої україномовної газети «Кримська світлиця». Упродовж 18 років на півострові вона була осередком єднання та національної консолідації українського населення, єдиним державотворчим рупором та носієм національно-патріотичних ідей. В останні 10 років я був головою її громадської Ради. За «Світлицю» ми воювали до «останнього патрона». На жаль, в останні роки помаранчевої влади, не без участі міністра культури пана Вовкуна та деяких лженаціонально-патріотичних політичних сил, секретариату Президента,

газету знищили, редакцію звільнили та порушили проти нього кримінальну справу.

Проте навіть регіональна влада та підвладні їй суди всі звинувачення відкинули, а редактора поновили на роботі.

Мав відношення до створення в Криму Собору Рівноапостольних князів Володимира та Ольги у м. Сімферополі УПЦ Київського патріархату, який користується величезним авторитетом серед мирян.

Незважаючи на шалений спротив місцевих чиновників і при цілковитій байдужості київської влади, нам все-таки вдалося відкрити в Криму 7 україномовних шкіл. Це тоді, коли питома вага українців на півострові, навіть за фальшивою радянською статистикою, складає 25 відсотків. Не без моєї участі відбувалося також створення у Сімферополі нині зразкової Української школи-гімназії, до якої існують шалені конкурси. У цій справі за часів президентства Леоніда Кучми влада підставила нам плече.

На жаль, нам так і не вдалося відкрити у Криму дитячі україномовні заклади. Окремі групи у дитсадках, так, як і україномовні класи, не вирішують цю болючу проблему, а заганняють її у глухий кут, у безвихідь. Без україномовних дитячих навчальних закладів та шкіл по всьому Криму ми не подолаємо подальше зросійщення українського населення, яке нині ведеться шаленими темпами.

У Криму зараз існує дві україномовні передачі на ДТРК «Крим» – «Рідна хата» та «Млин». Їх веде висококваліфікований тележурналіст Олександр Польченко. Мені доводиться досить часто виступати на цих програмах. Є україномовні передачі і на кримському радіо. Я досить тісно співпрацюю з українською редакцією та з дитячою студією «Світанок» при Сімферопольському будинку дитячої творчості, якою

керує заслужений працівник культури України Алла Петрова.

З композицією «Платонів хутір» про життя та діяльність всевітньовідомого українського ученого-саїдника та помілога Левка Симиренка ми відвідали не лише його батьківщину – Черкащину, але й кілька міст України. Вихованців цієї студії, лауреатів всеукраїнських і міжнародних премій, запрошують щорічно на державні заходи до Києва та Канева.

Упродовж 50 років я вивчаю життя та творчу спадщину видатних українських учених Левка та Володимира Симиренків та всієї симиренківської родини. Завдяки їхній діяльності ця славетна родина та її величезна творча спадщина нині повернулися в українську історію і науку. Не без моєї участі відбулося створення музею «Родина Симиренків» на їхній батьківщині на Черкащині. До 150-річчя від дня створення симиренківської родини Свято-Троїцької церкви її капітально відбудували. Відродили ми також і знищений більшовиками родинний цвинтар навколо симиренківської церкви. Упродовж 60 років на ньому був сатанинський танцювальний майданчик.

Ми ініціювали вшанування на державному рівні 150-ліття від дня народження Л. П. Симиренка в 2005 році і здійснили перевидання і видання першого та другого томів фундаментальної наукової праці ученого «Кримське промислове плодівництво», видали три томи монографії «Л. П. Симиренко – фундатор українського промислового садівництва» та книгу «Л. П. Симиренко і Крим».

Нині проводимо підготовчу роботу із вшанування 120-ліття від дня народження одного з найкращих представників славетної симиренківської наукової школи професора Володимира Симиренка. Я є членом організаційного комітету з вшанування

100-ліття від дня народження видатної майстрині-вишивальниці, Героїні України Віри Роїк. Вона не дожила до ювілею півроку. Українська громада і Кримська філія наукового товариства ім. Тараса Шевченка клопоталися перед Президентом Віктором Ющенком про присвоєння майстрині високої державної нагороди. Незважаючи на Постанову Верховної Ради України про вшанування 100-річчя від дня народження Віри Роїк, кримська влада навіть не створила оргкомітет і всіляко протидіяла проведенню цього важливого заходу. Більшість заходів організує і проводить громадський комітет та українські громадські організації.

Кримські високопосадовці фактично проігнорували ще одну важливу дату – 140-річчя від дня народження Лесі Українки. Будинок-музей Лесі Українки у Ялті перебуває в аварійному стані і потребує капітального ремонту.

За роки незалежності України знищено також Ялтинський будинок-музей Степана Руданського. Цього року виповнюється 150 років від його приїзду до Ялти. Останніми роками на його будинку демонтовано також і меморіальну дошку. Тож сьогодні в Ялті ніщо не нагадує про перебування в Криму великого поета, талановитого лікаря і першого почесного громадянина міста.

На підтримку української культури в бюджеті автономії майже не виділяється коштів. У той же час кримська влада щорічно проводить показне свято «Великое Русское Слово», на яке витрачається понад мільйон гривень.

Отже, це ті реалії, в яких сьогодні в власній державі і на своїй землі живуть, працюють українці Криму. Тож ми сподіваємося не на матеріальну допомогу існуючої влади, а хоча б на моральну підтримку інтелектуальної України.

Петро ВОЛЬВАЧ.

НЕ ЗРАДЖУЙТЕ БАТЬКІВ – І ВАС НЕ ЗРАДЯТЬ

А він міг би ще жити. 85 років – не межа. Але його межа пролягла значно раніше – тільки-но виповнилося художнику 60. Це – час зрілого розуму і ще не згасаючих почуттів (а був Степан Лаутар палкий, пристрасний, правдобоєць і правдолюбець, не на схилі своїх сил, а ще на злеті). Таким пам'ятає його донька Наталя Безкоровайна (Лаутар), а ще – люблячим і ніжним. Це майбутня співачка, заслужена артистка України була його найулюбленішою музою, тож і лишилася жити на портретах у різних вікових категоріях такою, якою бачили її батьківські очі і серце.

Тяжкою видалася таткова доля, зворотньо-пропорційною тому зарядові оптимізму і життєлюбства, якими наділила його природа. Народжений у 1926 році в с. Межирічка на Ки-

ровоградщині у бідній селянській родині, він зазнав що таке фашистський полон і що таке війна, а ставши студентом Сімферопольського художнього училища, куди за сімейних обставин перевівся з Одеси, був невдовзі прикутий до ліжка тяжкою хворобою. Йому ще не зрівнялося і тридцяти, коли втратив частину правої ноги і став інвалідом. Як тут не занепасти духом, бо хіба ж він станцює

тепер свій весільний танок та і взагалі, чи буде у нього наречена? Але кохання Степана тако не обминуло – Олена Попко не тільки стає для нього відданою дружиною, але і не знаходить собі розради без чоловіка на цьому світі, переживши його всього на рік.

Цей подвійний удар руйнує плани пані Наталі на майбутнє – замість блискучої кар'єри у Львові вона повертається до Сімферополя, де не одразу і неохоче віддають належне українській співачці з унікальними даними. Та вона не схиляє голови – перед очима приклад батька, який навіть в останні дні свого життя, лежачий, просив пода-

ти йому мольберт й створював найяскравіші за палітрою свої картини. Він і раніше віддавав перевагу соковитим тонам – вмів бачити красу і неповторність кожної деталі. Тож полюблив натюрморти, використовуючи у своєму мистецькому арсеналі навіть такі «дари природи», як рибу і сало, ніби закликаючи не обминати увагою нічого, що пропонує нам швидкоплинний час. Букети квітів, соковиті фрукти, гілочки калини, – це, відчувається, передовсім для душі, бо були ще й портрети провідних діячів того часу – подібне партія могла довірити лише найдосвідче-

нішим. Але вони лишилися поза виставкою, що відбулася у Художньому музеї на початку літа ювілейного року. Тут люди із захопленням розглядали автопортрет художника та портрет робітниці, протитипом якої стала його власна дружина із дещо зміненими рисами обличчя. Вона і насправді була простою робітницею, навіть не усвідомлюючи, що згодом знайде своє місце у рамках проекту «Кримські династії», передавши донечці так і не розкриті скарби своєї душі.

Зі Степаном Григоровичем їхня творча спорідненість була наочною – батько теж полюблив співати і, якби не став художником,

розмірковує дочка, можливо б, став співаком. Ось вона бачить себе на його колінах – дуєтом лунає їхня улюблена пісня «Ой, не світи, місяченку...» Щемна, українська народна, пізніше увійшла вона до компакт-диску «Золота колекція» Українського радіо. Чимало іменитих співаків продемонструвало там свої таланти, а ось із Криму така честь випала одній пані Наталі, і це показово.

Звучить пісня і на відкритті виставки, як й інші пісні, створюючи особливу атмосферу подвійної зустрічі з мистецтвом. Обстановка урочиста, піднесена. Схвильовано лунають промови друзів, колег Степана Лаутара.

Ось говорить народний художник України і Росії, заслужений діяч мистецтв АРК Валентин Данилович Бернадський, який свого часу очолював експертну раду Сімферопольської художньо-виробничої майстерні, де багато років пропрацював Степан Григорович. Він зазначає, що мистецтво колеги є глибоко національним – і не лише за змістом, але і за живописною мовою. А його колишній педагог Артур Креслов міг би ще й додати: «Робіть, як бачите, і вийде оригінально». Бо

ця його улюблена фраза – теж про Степана Лаутара. Але виставка – це лише частина події. У Художньому музеї відбулась також презентація альбому художника, що містить 45 фоторепродукцій. Укладено його було Богданом Безкоровайним, заслуженим працівником культури України. Він – музикант-контрабасист, дослідник музичного мистецтва, а ще – чоловік пані Наталі, котрий теж став окрасою творчої династії.

Потоваришувала з пісню і онука Степана Григоровича Олена Безкоровайна (ім'я на честь бабусі?). Вона популяризує українські народні пісні на батьківщині і далеко за її межами.

А тепер кілька слів про «закулісну» частину цього свята. Непросто було зібрати картини талановитого художника, які знаходилися не лише у знаменитих колекціях, а іноді навіть у підвалі колишньої батьківської оселі, куди поспіхом були прилаштовані далекими від мистецтва людьми. Бо не всі ж, хто гідний того, повертаються задля другого життя вже після смерті. Боляче говорити про архіви кримських письменників і митців, коли ще, здається, відчуваєш тепло їхнього рукописання, але вже усвідомлюєш, що їхня інтелектуальна власність навряд чи буде доступною для тих, кому належить завтрашній день.

Бо не у всіх нащадків видатних кримчан є усвідомлення щодо своєї місії, пов'язаної зі збереженням батьківських спадків. Кілька років тривала робота родини Безкоровайних з підготовки нинішньої події.

І йшлося не лише про коштів – потрібен був талановитий реставратор, яким стала Ганна Іванівна Петрова, котра вже набула необхідного досвіду, готуючи до виставки роботи свого батька. Не пошкодували своїх зусиль і деякі представники української громади. Бо коли мета благородна, це надихає.

Тож річниця з дня народження Степана Лаутара стала і спільним святом, і маленькою трудовою перемогою, і прикладом того, як треба накопичувати і зберігати все те, чим багатий наш рідний край.

Тамара СОЛОВЕЙ.

На фото ліворуч – роботи Степана Лаутара: автопортрет (картон, олія), «Робітниця», полотно, олія; натюрморт з яблуками, 1985, полотно, олія; **угорі** – С. Лаутар з дружиною Оленою та дочкою Наталею, 1958 р.;

Наталя Безкоровайна (Лаутар) з чоловіком Богданом та дочкою Оленою.

І ХОР НАЗВУТЬ «КРИМСЬКОЮ СВІТЛИЦЕЮ»?

Ще одна творчо-ділова зустріч відбулася нещодавно у відкритій для людей «Світлиці»: до редакції завітали наші давні шанувальники Микола Йосипович Москаленко і Михайло Сергійович Савченко (на фото). Читачам зі стажем вони добре знайомі: сімферопольець М. Й. Москаленко часто дописував до газети, відгукувався на усі мистецькі «Світличні» ініціативи, не пропустив, напевне, жодного пісенного конкурсу, які організувала газета. Почувши один раз його сильний, з гарним тембром, добре поставлений голос, його вже не сплутаєш ні з ким. А М. С. Савченко із с. Мазанки Сімферопольського району вперше «засвітився» у «Світлиці» позаторік на конкурсі українських пісень, створених кримськими авторами. Бо Михайло Сергійович – самодіяльний композитор, яких ще пошукати в Криму! Він закінчив Полтавське музичне училище і згодом Харківський державний інститут культури – як диригент-хормейстер. Має багатолітній стаж роботи з дитячими й дорослими хорами, один навіть довів до звання Народного, тому кращого керівника для нового хору годі й шукати.

Він написав понад 150 пісень, підготував кілька пісенних збірок. Михайло Сергійович грає на багатьох інструментах, що й продемонстрував у «Світлиці», перевіряючи, чи в робочому стані після вимушеної тривалої перерви подаровані редакції фортепіано і баян (засвідчуємо, що навіть дуже в робочому!).

Наші гості попросили дати їм можливість звернутися зі сторінок відродженої газети із закликом до свідомих і співучих українців (і не тільки українців!) – створити при «Кримській світлиці» український хор, причому, з такою ж

«кримсько-світличною» назвою. Щоб, не дай Боже, коли знову щось із газетою трапиться, то нехай хоч хор «Кримська світлиця» підхопить український духовний прапор і гуртує довкола себе однодумців. Бо пісня – не газета, не кабінет – її не зачиниш, не опечатаєш!

Отже, о 16 год. по четвергах, у Гарнізонному будинку офіцерів (м. Сімферополь, вул. Пушкіна, 8) будуть проводитися репетиції хорупобратима «Кримської світлиці». Поки учасників небагато, можна буде збиратися і в редакції – «Світлиця» наша простора, а інструменти – справні! За всіма відвідками звертайтеся до старости хору Миколи Йосиповича Москаленка (дом. тел. 27-79-00).